

หมวดที่ 3 คู่ความขอวิธีการชั่วคราว

มาตรา 264¹ บัญญัติว่า “นอกจากกรณีที่บัญญัติไว้ในมาตรา 253 และ มาตรา 254 คู่ความขอที่จะยื่นคำขอต่อศาล เพื่อให้มีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษา เช่น ให้นำทรัพย์สินหรือเงินที่พิพาทมาวางต่อศาลหรือต่อบุคคลภายนอก หรือ ให้ตั้งผู้จัดการหรือผู้รักษาทรัพย์สินของห้างร้านที่ทำการค้าที่พิพาทหรือให้จัดให้บุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่ในความปกครองของบุคคลภายนอก

คำขอตามวรรคหนึ่งให้บังคับตามมาตรา 21 มาตรา 25 มาตรา 227 มาตรา 228 มาตรา 260 และมาตรา 262”

วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาคตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 264 เป็นการใช้สิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ไว้ก่อนพิพากษาเช่นเดียวกับ มาตรา 253 และมาตรา 254 ส่วนคู่ความในคดีจะใช้สิทธิขอวิธีการชั่วคราวตามมาตราใดนั้น คู่ความจะต้องคำนึงว่าจะได้รับความเสียหายในเรื่องอะไรในระหว่างพิจารณา และเมื่อศาลมีคำพิพากษาแล้วจะได้บรรเทาความเสียหายในเรื่องนั้นได้ และคู่ความจะร้องขอคุ้มครองประโยชน์เพื่อบรรเทาความเสียหายนั้นมีกฎหมายบัญญัติไว้อยู่ในมาตราใด เช่น จำเลยจะขอคุ้มครองในเรื่องค่าฤชาธรรมเนียมและค่าใช้จ่าย จำเลยจะต้องร้องขอตามมาตรา 253 จะขอในมาตราอื่นไม่ได้ หรือโจทก์จะขอคุ้มครองให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของจำเลยไว้ก่อนพิพากษา โจทก์ก็ต้องร้องขอตามมาตรา 254 แต่ถ้าเป็นเรื่องอื่นซึ่งไม่ใช่

¹มาตรา 264 แก้ไขโดยพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 7, ฉบับที่ 15, พ.ศ.2538.

มาตรา 253 และมาตรา 254 และต้องการให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ไว้ก่อน ก็จะต้องร้องขอตามมาตรา 264 เนื่องจากมาตรา 264 ใช้คำว่า “นอกจากกรณี ตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 253 และมาตรา 254” คู่ความจึงต้องร้องขอคุ้มครอง ประโยชน์ให้ตรงกับมาตราที่บัญญัติไว้ในบทบัญญัติว่าด้วยวิธีการชั่วคราวก่อน พิพากษา

1. ผู้มีสิทธิขอวิธีการชั่วคราวตามมาตรา 264

มาตรา 264 ใช้คำว่า “คู่ความชอบที่จะยื่นคำขอต่อศาล” ซึ่งต่างกับ มาตรา 253 ให้จำเลยร้องขอและมาตรา 254 ให้โจทก์ร้องขอ ฉะนั้นผู้ที่จะร้องขอ วิธีการชั่วคราวตามมาตรา 264 จึงมีได้ทั้งโจทก์และจำเลย และจะต้องเป็นคู่ความ ที่พิพาทกันในคดีนั้น และคำว่า “คู่ความ” มีบัญญัติไว้ในมาตรา 1 (11) หมายความว่า “บุคคลผู้ยื่นคำฟ้องหรือถูกฟ้องต่อศาลและเพื่อประโยชน์แห่งการดำเนินกระบวนการ พิพิจารณาให้รวมถึงบุคคลผู้มีสิทธิกระทำการแทนบุคคลนั้น ๆ ตามกฎหมายหรือ ในฐานะทนายความ” และศาลฎีกาได้วินิจฉัยคำว่า “คู่ความ” ตามมาตรา 264 ไว้ว่า “การขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ตามวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา ตามภาค 4 ลักษณะ 1 หมวด 1 แห่งประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งนั้น จะกระทำได้แต่เฉพาะคู่ความในคดีนั้น” (ฎีกาที่ 322/2502) ฉะนั้นผู้มีสิทธิ ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 จะต้องเป็นคู่ความในคดีนั้น และโจทก์หรือจำเลยจะไปยื่นคำขอตามมาตรา 264 ในคดีอื่นที่ตนไม่ได้เป็น คู่ความด้วยไม่ได้ เช่น โจทก์ฟ้องขอเพิกถอนสัญญาขายฝากที่ดินและคำพิพากษา ตามยอมที่ไม่มีผลบังคับโจทก์ โจทก์ร้องขอคุ้มครองบังคับคดีตามคำพิพากษา ไว้ก่อน โจทก์ร้องขอในคดีนี้ไม่ได้ ชอบที่จะร้องในคดีเดิม (ฎีกาที่ 1994/2522) หรือเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาอื่นไม่มีสิทธิอย่างไรที่จะมาร้องขอให้งดการขายทอด

ตลาดทรัพย์สินที่เข้านี้ตามคำพิพากษา อีกคดีหนึ่งได้นำยึดไว้เพื่อบังคับของเขา (ฎีกาที่ 322/2502) หรือเข้านี้ตามคำพิพากษาได้ยึดทรัพย์ของจำเลยไว้แล้ว โจทก์ซึ่งฟ้องจำเลยคนเดียวกันนี้ในอีกคดีหนึ่งแต่ยังไม่ชนะคดี โจทก์เกรงว่า ถ้าชนะคดีจะไม่ได้รับชำระหนี้ เพราะจำเลยไม่มีทรัพย์สินอื่นอีก นอกจาก ทรัพย์สินที่เข้านี้ตามคำพิพากษานำยึดไว้และจะร้องขอเฉลี่ยทรัพย์ก็ไม่ได้ โจทก์จะร้องขอต่อศาลในคดีที่เข้านี้ตามคำพิพากษาได้ยึดทรัพย์จำเลยอยู่ให้ศาล งดการขายไว้ก่อนตามมาตรา 264 โจทก์ก็ขอไม่ได้อีกเพราะโจทก์ไม่ได้ เป็นคู่ความในคดีนั้น แต่ถ้าโจทก์จะขอในคดีของตนให้ศาลมีคำสั่งยึดทรัพย์ รายเดียวกันนั้นชั่วคราวตามมาตรา 254 โจทก์ก็ขอไม่ได้เพราะเป็นการยึดจำ ต้องห้ามตามมาตรา 290 โจทก์มีทางเดียวคือเมื่อชนะคดีแล้วร้องขอเฉลี่ยทรัพย์

คำพิพากษาฎีกาที่ 421/2524 โจทก์คดีนี้ฟ้องขอให้ห้ามจำเลยทั้งสองเข้า คัดฟันไม้โก่งกางในที่ดินของโจทก์ ประเด็นว่าที่พิพาทเป็นของโจทก์หรือจำเลย เป็นประเด็นเดียวกับคดีที่จำเลยที่ 1 คดีนี้ฟ้องโจทก์กับพวกเป็นจำเลย โจทก์ใน คดีนี้จะร้องขอในคดีดังกล่าวตาม ป.วิ.พ. มาตรา 254 และมาตรา 264 ไม่ได้ เพราะคนถูกฟ้องเป็นจำเลยย่อมไม่มีสิทธิร้องขอตามมาตรา 254 และจะร้องขอ ตามมาตรา 264 จำเลยที่ 2 ในคดีนี้ก็มีใจคู่ความในคดีดังกล่าวด้วย

แต่ในกรณีที่โจทก์ยื่นฟ้องและศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฟ้องและโจทก์อุทธรณ์ คำสั่งอยู่ จะถือว่าโจทก์เป็นคู่ความในคดีแล้วหรือยัง เมื่อโจทก์เสนอคำฟ้อง ต่อศาลแล้ว แม้ศาลชั้นต้นจะสั่งไม่รับฟ้องโจทก์ แต่คดีนี้ยังมีอุทธรณ์ยังไม่ได้ หลุดไปจากศาล โจทก์จึงยังมีฐานะเป็นคู่ความในคดีอยู่ ย่อมร้องขอตามมาตรา 264 ได้ (เทียบฎีกาที่ 225/2526) หรือในระหว่างพิจารณา ศาลชั้นต้นสั่งจำหน่าย คดีที่โจทก์ฟ้องชั่วคราว ก็ยังถือว่าโจทก์และจำเลยยังเป็นคู่ความในคดีนั้นอยู่เนื่องจาก เมื่อพ้นระยะเวลาจำหน่ายคดีชั่วคราว ศาลชั้นต้นก็ต้องดำเนินคดีนั้นต่อไปอีก (เทียบนัยฎีกาที่ 421/2524) และจำเลยจะเป็นคู่ความในคดีได้ตั้งแต่เมื่อใด เมื่อโจทก์

ยื่นฟ้องต่อศาล บุคคลที่ถูกฟ้องย่อมมีฐานะเป็นจำเลยตั้งแต่นั้น แม้ศาลจะยังไม่ได้รับฟ้องหรือไม่รับฟ้อง หรือผู้ที่ถูกฟ้องจะยังไม่ได้รับสำเนาฟ้องก็ตาม แต่ในกรณีที่มีผู้ร้องสอดเข้ามาในคดีตามมาตรา 57 ถ้าศาลมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความในคดีได้ ผู้ร้องสอดย่อมมีฐานะเป็นคู่ความในคดีนั้นด้วย หากศาลไม่อนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้าเป็นคู่ความในคดี ผู้ร้องสอดจะยังมีฐานะเป็นคู่ความในคดีอยู่หรือไม่ ศาลฎีกาได้วินิจฉัยไว้ว่า “ผู้ที่ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 ต้องเป็นคู่ความในคดีที่ขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองนั้น ผู้ร้องสอดเพียงแต่ยื่นคำร้องขอเข้ามาเป็นคู่ความ เมื่อศาลชั้นต้นมีคำสั่งไม่อนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความ ผู้ร้องสอดจึงไม่มีสิทธิขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ตามบทบัญญัติดังกล่าว” (ฎีกาที่ 474/2533) มีปัญหาว่าถ้าผู้ร้องสอดอุทธรณ์คำสั่งที่ไม่อนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความในคดี ระหว่างอุทธรณ์คำสั่งอยู่ ผู้ร้องสอดจะมีฐานะเป็นคู่ความในคดีอยู่หรือไม่ เมื่อพิจารณาจากฎีกาที่ 4741/2533 ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความ จึงยังไม่มีฐานะเป็นคู่ความในคดี ผู้เขียนเห็นว่าถ้าผู้ร้องไม่อุทธรณ์คำสั่งย่อมไม่มีฐานะเป็นคู่ความแน่ แต่ถ้าระหว่างอุทธรณ์คำสั่งอยู่ ผู้ร้องจะมีฐานะเป็นคู่ความตามความหมายในมาตรา 264 หรือไม่ยังน่าสงสัย และหากศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ผู้ร้องสอดเข้าเป็นคู่ความในคดี ผู้ร้องสอดย่อมมีฐานะเป็นคู่ความในคดีนั้นและร้องขอวิธีการชั่วคราวตามมาตรา 264 ได้

ส่วนผู้ที่ร้องขอให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึด ในคดีร้องขอชั่วคราวย่อมมีฐานะเป็นโจทก์ ส่วนโจทก์เดิมกลับมีฐานะเป็นจำเลย ทั้งผู้ร้องและโจทก์เดิมย่อมเป็นคู่ความในคดีร้องขอชั่วคราว ย่อมมีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ไว้ก่อนพิพากษาตามมาตรา 264 ได้

2. วิธีการขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264

2.1 คู่ความขอตามมาตรา 264 ได้ในทุกคดี

มาตรา 264 มิได้บัญญัติห้ามมิให้คู่ความขอในคดีโมโนสารอย่างเช่น มาตรา 254 โจทก์จึงร้องขอตามมาตรา 264 ในคดีโมโนสารได้ คู่ความจึงร้องขอให้คุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ได้ทั้งคดีแพ่งสามัญและคดีโมโนสาร เช่น โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยส่งมอบนาฬิการาคา 40,000 บาทให้แก่โจทก์ตามสัญญาซื้อขาย จำเลยให้การต่อสู้คดีว่าโจทก์ซื้อนาฬิกาจากจำเลยแล้วไม่ชำระราคาขอให้ยกฟ้องระหว่างพิจารณา โจทก์เกรงว่าจำเลยจะโอนขายนาฬิกาที่พิพาท โจทก์จะขอให้ศาลมีคำสั่งห้ามโอนขายตามมาตรา 254 (2) นั้นไม่ได้เนื่องจากเป็นคดีโมโนสาร แต่โจทก์ก็ชอบที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้จำเลยนำนาฬิกาที่พิพาทนั้นมาวางต่อศาลไว้ก่อนพิพากษาตามมาตรา 264 ได้ ส่วนจำเลยจะขอให้ศาลมีคำสั่งให้โจทก์นำเงิน 40,000 บาทมาวางศาลตามมาตรา 264 แต่ศาลจะสั่งอนุญาตตามคำขอของจำเลยไม่ได้เพราะไม่ใช่ทรัพย์สินที่พิพาท

2.2 คู่ความจะต้องยื่นคำขอในระหว่างพิจารณาคดีของศาล

มาตรา 264 ให้คู่ความร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างการพิจารณา คู่ความจึงยื่นคำขอได้นับแต่เวลาที่คดีนั้นอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาล แต่อย่างช้าต้องก่อนศาลมีคำพิพากษาคือโจทก์จะยื่นคำขอพร้อมกับคำฟ้องหรือโจทก์และจำเลยจะยื่นคำขอตามมาตรา 264 ก่อนศาลมีคำสั่งรับคำฟ้องหรือในระหว่างอุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟ้องหรือระหว่างจำหน่ายคดีชั่วคราวก็ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 421/2524 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำหน่ายคดีชั่วคราวตามที่คู่ความร้องขอ เพื่อรอฟังผลของคำพิพากษาในคดีอื่นเพื่ออาศัยเป็นหลัก

ในการชี้ขาดคดีคดีนี้ มีผลเท่ากับมีคำสั่งให้เลื่อนการนั่งพิจารณา หากใช้เป็น การสั่งจำหน่ายคดีเสียจากสารบรรณความคืบหน้า ป.วิ.พ. มาตรา 132 แต่อย่างไรก็ดี คดีจึง ยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลชั้นต้น โจทก์ย่อมมีสิทธิร้องขอในเวลาใด ๆ ก่อนพิพากษา เพื่อให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองอย่างไรก็ตาม ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 254 และมีสิทธิร้องขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ได้ด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 225/2526 โจทก์อุทธรณ์คำสั่งไม่รับฟ้องของศาล ชั้นต้นและยื่นคำร้องขอคุ้มครองก่อนพิพากษาคือศาลอุทธรณ์ ถ้าศาลอุทธรณ์ มีคำสั่งให้รับฟ้อง คดีก็ต้องกลับไปสู่ศาลชั้นต้นที่จะต้องพิจารณาพิพากษาต่อไป ศาลอุทธรณ์ยังไม่อาจสั่งหรือพิพากษาให้เป็นไปตามคำฟ้องของโจทก์ได้ ดังนั้น ศาลอุทธรณ์จึงไม่อาจมีคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวให้โจทก์ได้

ข้อสังเกต ฎีกาที่ 225/2526 ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฟ้องโจทก์ และโจทก์ อุทธรณ์คำสั่งอยู่ ศาลชั้นต้นยังมีกระบวนการพิจารณาเพื่อรอฟังคำสั่งศาลอุทธรณ์ และหากศาลอุทธรณ์ให้รับฟ้องโจทก์ ศาลชั้นต้นก็ต้องดำเนินการพิจารณาคดีต่อไป และมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีคดี คดีจึงยังอยู่ในระหว่างการพิจารณาของ ศาลชั้นต้น โจทก์จึงขอตามมาตรา 264 ได้ ส่วนฎีกาที่ 4741/2533 นั้น หากสมมติ ว่าศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ผู้ร้องสอดเข้ามาเป็นคู่ความ ย่อมเป็นคำสั่งไม่รับคำคู่ความ ผู้ร้องสอดยอมอุทธรณ์คำสั่งได้ตามมาตรา 228 ระหว่างอุทธรณ์อยู่ ผู้ร้องสอด จะร้องขอตามมาตรา 264 ได้หรือไม่ ผู้เขียนเห็นว่าผู้ร้องสอดน่าจะยื่นคำขอระหว่าง นี้ได้ และศาสตราจารย์ประพนธ์ ศาคะมาน ให้ความเห็นไว้ว่า “มีปัญหาว่า ผู้ร้องสอดมีสิทธิขอได้หรือไม่ เช่นโจทก์ฟ้องขอให้จำเลยส่งมอบแจกัน อ้างว่าเป็นของโจทก์ จำเลยสู้ว่าเป็นของจำเลย มี ก. เป็นผู้ร้องสอดเข้ามาว่าเป็น ของเขา ก. ร้องขอตามมาตรา 264 เพื่อคุ้มครองประโยชน์ระหว่างพิจารณาเห็นว่า

น่าจะขอได้”¹ แต่ฎีกาที่ 4741/2533 เป็นกรณีที่ศาลชั้นต้นไม่อนุญาตให้ผู้ร้องสอด เป็นคู่ความแล้ว ผู้ร้องสอดจึงมาใช้สิทธิขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ผู้ร้องสอดจึงขอไม่ได้เพราะไม่ได้เป็นคู่ความในคดีนั้น ส่วนจะขอในระหว่างอุทธรณ์ คำสั่งได้หรือไม่ ควรรอคำวินิจฉัยของศาลฎีกาต่อไป

เมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีแล้ว คู่ความ จะยื่นคำขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ได้หรือไม่ เมื่อพิจารณาจาก บทบัญญัติมาตรา 264 จะต้องร้องขอคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่าง พิจารณา คู่ความจึงยื่นคำร้องในระหว่างที่ฟ้องอุทธรณ์เพื่อจะไปยื่นอุทธรณ์ไม่ได้ เพราะยังไม่มีคดีอยู่ระหว่างพิจารณาของศาลใด หากคู่ความจะขอคุ้มครองประโยชน์ จะต้องยื่นฟ้องอุทธรณ์พร้อมกับคำขอตามมาตรา 264 ไปด้วย และคำขอตาม มาตรา 264 คู่ความขอที่จะร้องขอในระหว่างอุทธรณ์ฎีกาได้เช่นเดียวกับมาตรา 254 และไม่ว่าคู่ความฝ่ายใดจะเป็นผู้อุทธรณ์หรือฎีกาทังใจทักและจำเลยในคดีนั้น ย่อมยื่นคำขอได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 4457/2531 ผู้ร้องขอให้ศาลชั้นต้นไต่สวนว่ามีได้เจตนา ทิ้งฟ้องอุทธรณ์ ศาลชั้นต้นยกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งและยื่นคำร้องขอ คุ้มครองประโยชน์ระหว่างอุทธรณ์ ดังนี้ คดีของผู้ร้องยังไม่ขึ้นมาสู่การพิจารณา ของศาลอุทธรณ์ จึงยังไม่มีเหตุจะพิจารณาให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องใน ระหว่างอุทธรณ์

หมายเหตุ ฎีกาที่ 4457/2531 ศาลชั้นต้นสั่งจำหน่ายคดีที่อุทธรณ์แล้ว จึงไม่มีคดีอยู่ในระหว่างอุทธรณ์

¹ศาสตราจารย์ประพนธ์ ศาคะมาน, เรื่องเดิม, หน้า 83.

2.8 ร้องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ

2.3.1 คู่ความจะร้องขอวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาคำพิพากษาคำที่มีบัญญัติไว้ใน มาตรา 264 เพื่อให้ศาลมีคำสั่ง เช่น ให้นำทรัพย์สินหรือเงินที่พิพาทมาวาง ต่อศาลหรือต่อบุคคลภายนอกหรือให้ตั้งผู้จัดการหรือผู้รักษาทรัพย์สินของห้างร้าน ที่ทำการค้าที่พิพาทหรือให้จัดให้บุคคลผู้ไร้ความสามารถอยู่ในความคุ้มครองของ บุคคลภายนอก ซึ่งบัญญัติไว้แตกต่างกับคำขอวิธีการชั่วคราวตามมาตรา 253 และ มาตรา 254 ทั้งมาตรา 264 ยังใช้คำว่า “เช่น” จึงเป็นเพียงตัวอย่างที่คู่ความ จะร้องขอคุ้มครองประโยชน์ แต่ในมาตรา 264 นั้นเองยังมีข้อความว่า “เพื่อให้มีคำสั่ง กำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ” นอกจากจะขอตามที่มีบัญญัติ ไว้ในมาตรา 264 แล้ว หากคู่ความเห็นว่าจะได้รับความเสียหายในกรณีอื่น และ จะต้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ไว้ก่อน ทั้งไม่ใช่กรณีตามมาตรา 253 หรือมาตรา 254 แล้ว ก็ชอบที่จะยื่นคำขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1809/2527 คำร้องของโจทก์มิได้อ้างมาตรา แม้จะกล่าวว่าการกระทำของจำเลยเป็นการยกย้ายทรัพย์มรดกไปเสียให้พ้นจาก อำนาจศาลเพื่อประวิงหรือขัดขวางแก่การบังคับตามคำบังคับของศาลอันมีลักษณะ คล้ายกับเป็นการร้องขอตาม ป.วิ.พ. มาตรา 254 ก็ตาม แต่โจทก์ก็ได้ขอให้ มีคำสั่งอย่างหนึ่งอย่างใดตามมาตรา 254 (1) (2) หรือ (3) โดยโจทก์ขอให้ศาลมีคำสั่ง กำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาหรือเพื่อบังคับ ตามคำพิพากษา อันเป็นการขอตามมาตรา 264 การที่ศาลอุทธรณ์วินิจฉัยว่าคำร้อง ของโจทก์เป็นการร้องขอให้ศาลกำหนดวิธีการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตาม มาตรา 264 จึงชอบแล้ว

คำสั่งคำร้องที่ 223/2531 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้ยกเลิกการ ถ่มละลาย จำเลยขอให้ถอนการอายัดเงินบำเหน็จของจำเลย ศาลอุทธรณ์พิพากษา ยืนให้ถอนการอายัดโดยไม่ต้องรอกคดีถึงที่สุด โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลฎีกา

มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ถอนการอายัด คำร้องของโจทก์ครั้งนี้พอแปลได้ว่า เป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 จึงให้งดการถอนการอายัดเงินบำเหน็จบำนาญของจำเลยไว้ระหว่างฎีกา

2.3.2 ในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่ง แต่ในคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาลไม่ได้บังคับให้คู่ความที่ยื่นอุทธรณ์ต้องชำระเงิน หรือให้ส่งมอบหรือโอนทรัพย์สินหรือให้กระทำการหรืองดเว้นกระทำการอย่างใดอย่างหนึ่ง คือคู่ความที่อุทธรณ์ไม่ได้ถูกบังคับอะไร แม้จะต้องเสียค่าธรรมเนียมให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่ง คู่ความที่อุทธรณ์ก็ต้องนำเงินมาวางศาลเพื่อใช้ให้แก่คู่ความอีกฝ่ายหนึ่งพร้อมทั้งฟ้องอุทธรณ์ตามมาตรา 229 แต่คู่ความที่ยื่นฟ้องอุทธรณ์กลับยื่นคำขอให้ศาลทุเลาการบังคับไว้ก่อนซึ่งศาลจะสั่งได้ทุเลาการบังคับตามมาตรา 231 ไม่ได้ เนื่องจากไม่มีอะไรให้ทุเลาการบังคับ แต่คำขอทุเลาการบังคับนี้ ศาลอาจจะไม่ยกคำขอ ถ้าศาลเห็นว่าเจตนาของผู้ยื่นคำขอทุเลาการบังคับนั้น ประสงค์ให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ไว้ก่อนในระหว่างอุทธรณ์ ข้อมติที่ว่าคำขอนั้นเป็นคำขอตามมาตรา 264 ดังที่ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ว่า “พอแปลเจตนาของผู้อุทธรณ์หรือฎีกาได้ว่าประสงค์จะให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ไว้ก่อน” เช่นในคดีร้องขอชดเชย ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้องขอชดเชย ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งและขอทุเลาการบังคับ จะเห็นว่าศาลยกคำร้องขอชดเชยแต่ศาลก็ไม่ได้บังคับอะไร ผู้ร้อง หากผู้ร้องจะต้องใช้ค่าธรรมเนียมให้แก่โจทก์เมื่อผู้ร้องยื่นฟ้องอุทธรณ์ ก็ต้องนำเงินค่าธรรมเนียมมาวางศาล ผู้ร้องจึงขอทุเลาการบังคับตามมาตรา 231 ไม่ได้ แต่พอแปลได้ว่าผู้ร้องประสงค์จะให้งดการขายหรือจำหน่ายทรัพย์สินที่พิพาทไว้ก่อน อันเป็นการขอให้มีการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างอุทธรณ์คำสั่งอยู่ (เทียบนัยฎีกาที่ 222/2513) หรือผู้ร้องขอให้ปล่อยหุ้นที่ถูกยึด ศาลชั้นต้นยกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งและขอทุเลาการบังคับครั้งนี้พอแปลเจตนาได้ว่าผู้ร้องเกรงว่าหุ้นพิพาทอาจถูกขายทอดตลาดในระหว่างอุทธรณ์อันเป็นการบังคับในคดีเดิม จึงประสงค์

จะให้มีการงดการขายหรือจำหน่ายหุ้นพิพาทไว้ก่อน ย่อมเป็นการขอให้ตั้งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างพิจารณาตามมาตรา 264 นั้นเอง (ฎีกาที่ 3801/2536)

คำสั่งคำร้องที่ 568/2518 ตามคำพิพากษาของศาลล่างไม่ได้บังคับให้จำเลยต้องกระทำอย่างที่จำเลยจะขอให้ทุเลาการบังคับ แต่ความมุ่งหมายอันแท้จริงของคำร้องขอทุเลาการบังคับนั้นพอเห็นได้ว่าเป็นการขอคุ้มครองสิทธิในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา ศาลฎีกาอาจอนุญาตตามคำร้องได้

คำสั่งคำร้องที่ 74/2514 แม้ผู้ร้องจะร้องขอทุเลาการบังคับคดี แต่เมื่อกรณีเป็นการขอให้ศาลตั้งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างพิจารณา ถ้าศาลเห็นเป็นการสมควร ก็สั่งให้ได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2578/2529 เจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอดตลาดทรัพย์ที่ยึด จำเลยยื่นคำร้องขอให้ขายทอดตลาดใหม่ ศาลชั้นต้นสั่งยกคำขอ จำเลยอุทธรณ์คำสั่งและยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ขอให้สั่งให้งดการขายทอดตลาดไว้ก่อนคดีนี้เป็นเรื่องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264 ไม่ใช่เรื่องขอทุเลาการบังคับตามมาตรา 231 เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้ยกคำร้องเป็นคำสั่งเกี่ยวข้องกับคำขอคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความในระหว่างพิจารณา จำเลยย่อมมีสิทธิฎีกาได้ตามมาตรา 228 (2), มาตรา 247

คำสั่งคำร้องที่ 1571/2580 ในชั้นบังคับคดีศาลชั้นต้นมีคำสั่งอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าเฉลี่ยทรัพย์ได้ตามคำร้อง จำเลยอุทธรณ์คำสั่งดังกล่าวพร้อมกับยื่นคำร้องขอทุเลาการบังคับคดี ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งไม่อนุญาตให้ทุเลาการบังคับระหว่างอุทธรณ์ จำเลยฎีกาคำสั่งศาลอุทธรณ์ที่ไม่อนุญาตให้ทุเลาการบังคับคดี คดีนี้การที่จำเลยร้องขอทุเลาการบังคับคดีต่อศาลอุทธรณ์หรือฎีกาขอให้ศาลฎีกามีคำสั่งให้ทุเลาการบังคับ หากเป็นเรื่องขอทุเลาการบังคับคดีไม่ แต่เป็นการร้องขอคุ้มครองชั่วคราวก่อนที่ศาลอุทธรณ์จะมีคำสั่งพิพากษาคตามประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 จำเลยจึงไม่ต้องห้ามฎีกาตามประมวลกฎหมาย

วิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 228 (2), มาตรา 247

คำสั่งคำร้องที่ 1542/2537 คำร้องขอให้ทุเลาการบังคับของบุคคล
ที่โจทก์อ้างว่าเป็นบริวารของจำเลยในชั้นบังคับคดีตามคำพิพากษาที่ให้ขับไล่จำเลย
และบริวารนั้น พอแปลได้ว่าเป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264

2.3.3 แต่ในกรณีคู่ความที่ยื่นฟ้องอุทธรณ์และจะต้องถูกบังคับคดีตาม
คำพิพากษาของศาลชั้นต้น คู่ความที่ยื่นอุทธรณ์และขอทุเลาการบังคับ ก็จะต้องนำ
บทบัญญัติมาตรา 231 มาใช้บังคับ และไม่ใช้กรณีตามมาตรา 264 เช่น ศาลชั้นต้น
พิพากษาให้จำเลยและบริวารรื้อถอนขนย้ายสิ่งปลูกสร้างและทรัพย์สินออกไปจากที่ของ
โจทก์ในคดีที่ฟ้องขับไล่และให้รื้อถอนฐานละเมิด และให้ใช้ค่าเสียหายแก่โจทก์
จำเลยอุทธรณ์ และยื่นคำร้องขอให้ศาลอุทธรณ์อนุญาตให้ยังไม่ต้องถูกบังคับไม่ใช้
กรณีตามมาตรา 264 แต่เป็นมาตรา 231 (คำสั่งคำร้องที่ 1453/2529)

คำสั่งคำร้องที่ 1806/2536 การขอไม่ให้บังคับจำเลยปฏิบัติตามคำพิพากษา
ศาลชั้นต้นมิใช่เป็นการร้องขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณา แต่เป็นการขอ
ทุเลาการบังคับในระหว่างอุทธรณ์อันเป็นอำนาจเฉพาะของศาลอุทธรณ์ เมื่อศาล
อุทธรณ์มีคำสั่งแล้วคำสั่งของศาลอุทธรณ์ย่อมเป็นที่สุด คู่ความจะฎีกาโต้แย้งคำสั่ง
ของศาลอุทธรณ์มิได้

2.4 คำขอตามมาตรา 264 ไม่อาจทำได้ฝ่ายเดียว

คู่ความจะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264
จะต้องมีสำเนาคำขอแนบไปด้วย เพราะคำขอตามมาตรา 264 ไม่อาจทำได้แต่ฝ่ายเดียว
ทั้งมาตรา 264 ใช้คำว่า “คู่ความชอบที่จะยื่นคำขอต่อศาล” และมาตรา 264 วรรคท้าย
ให้บังคับตามมาตรา 21 จึงต้องให้โอกาสคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งคัดค้านก่อน และเมื่อ
ได้รับสำเนาคำขอจะคัดค้านหรือไม่ก็ได้ หากคัดค้านจะต้องยื่นคำแถลงคัดค้าน

ต่อศาล และถ้าศาลนั้นก็ได้ส่วนก็มีสิทธินำพยานมาสืบคดีค้านพยานของกลุ่มความฝ่าย
ที่ยื่นคำขอได้

8. ศาลที่มีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งคำขอ

คำขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ที่ได้ยื่นไว้ต่อศาลจะต้องให้
ศาลใดเป็นศาลที่พิจารณาและสั่งคำขอ ทั้งในมาตรา 264 ก็มีได้บัญญัติไว้ว่า
จะต้องให้ศาลใดพิจารณาและสั่งคำขอเพียงแต่ให้ยื่นคำขอเพื่อให้มีคำสั่ง และมาตรา
264 วรรคท้ายก็ไม่มีบัญญัติไว้เหมือนเช่นที่บัญญัติไว้ในมาตรา 254 วรรคท้าย
เพียงแต่ให้นำมาตรา 260 และมาตรา 262 มาใช้ และจะตีความรวมถึงมาตรา 254
วรรคท้ายด้วยก็จะเป็นการแปลกฎหมายเกินตัวบทที่บัญญัติไว้ ฉะนั้นจึงต้องใช้
หลักที่ว่า คำขอตามมาตรา 264 นั้นได้ร้องขอเมื่อคดีอยู่ในระหว่างพิจารณา
ของศาลใด ศาลที่คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณาย่อมมีอำนาจในการพิจารณาและ
มีคำสั่งคำขอ

8.1 คดีอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น

นับแต่เวลาที่โจทก์ยื่นฟ้องต่อศาล คดีนั้นย่อมอยู่ในอำนาจของศาลชั้นต้น
และอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้นไปจนถึงก่อนที่ศาลชั้นต้นจะมีคำพิพากษา
หรือคำสั่งชี้ขาดคดีสินคดี หรือจำหน่ายคดีออกจากสารบบความ ถ้าคู่ความ
ยื่นคำขอตามมาตรา 264 เมื่อคดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น
ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งคำขอที่ยื่นไว้ นั้น เช่น โจทก์ฟ้อง
บังคับจำเลยให้ส่งมอบตู้เย็นให้แก่โจทก์ตามสัญญาซื้อขาย ศาลชั้นต้นสั่งไม่รับฟ้อง
โจทก์อุทธรณ์คำสั่งศาลอุทธรณ์พิพากษากลับคำสั่งของศาลชั้นต้น ให้รับฟ้องโจทก์ไว้
จำเลยฎีการะหว่างฎีกาคำสั่ง โจทก์ขอให้ศาลมีคำสั่งให้จำเลยนำตู้เย็นที่พิพาทมาวาง

ต่อศาลตามมาตรา 264 ศาลที่มีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งคำขอของโจทก์คือศาลที่คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณา เมื่อศาลอุทธรณ์สั่งให้รับฟ้องโจทก์ ศาลชั้นต้นก็ต้องดำเนินการพิจารณาคดีนั้นต่อไป และชี้ขาดคดีคดี และเมื่อคดีนี้ศาลชั้นต้นยังไม่มีคำพิพากษาคดีจึงยังอยู่ในระหว่างพิจารณาของศาลชั้นต้น แม้จำเลยจะฎีกาคำสั่งอยู่ ศาลชั้นต้นย่อมมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งคำขอตามมาตรา 264 ได้ (เทียบฎีกาที่ 225/2526) หรือคู่ความขอระหว่างที่ศาลชั้นต้นสั่งจำหน่ายคดีชั่วคราวศาลชั้นต้นก็มีอำนาจพิจารณาและสั่งคำขอได้ (เทียบฎีกาที่ 421/2524)

3.2 คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา

คดีอยู่ระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาเริ่มตั้งแต่เวลาขึ้นอุทธรณ์หรือฎีกาไปจนถึงก่อนศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกามีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีคดีแล้วแต่กรณี และถ้าคู่ความยื่นคำขอตามมาตรา 264 ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา ศาลที่คดีนั้นอยู่ในระหว่างพิจารณาคือศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาแล้วแต่กรณี หากคู่ความยื่นคำขอตามมาตรา 264 ในระหว่างอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ย่อมมีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งคำขอตามมาตรา 264 หรือหากขอในระหว่างฎีกา ศาลฎีกาย่อมเป็นศาลที่มีอำนาจพิจารณาและสั่งคำขอ แต่ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกาย่อมมีอำนาจมอบหมายให้ศาลอื่นที่เป็นศาลชั้นต้นทำการซักถามพยานได้ตามมาตรา 16 และให้ส่งคำขอพร้อมด้วยสำนวนมาให้ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกามีคำสั่งคำขอตามมาตรา 264 ต่อไป

มีปัญหาว่าศาลชั้นต้นจะมีอำนาจพิจารณาและสั่งคำขอตามมาตรา 264 ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาได้หรือไม่ ซึ่งโดยหลักแล้วเมื่อศาลชั้นต้นมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีคดีแล้ว ศาลชั้นต้นย่อมหมดหน้าที่เกี่ยวกับคดีนั้น แต่กฎหมายก็ได้บัญญัติเป็นข้อยกเว้นไว้ในมาตรา 144 ที่ยังให้อำนาจศาลชั้นต้นอยู่ เช่น มาตรา 144 (3) ได้บัญญัติเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวที่ขอในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาให้ศาลชั้นต้นมีอำนาจตามมาตรา 254 วรรคท้าย แต่ก็ไม่ได้บัญญัติถึงมาตรา

264 ไว้ด้วย ฉะนั้น ศาลชั้นต้นจึงไม่มีอำนาจในการพิจารณาและมีคำสั่งคำขอตาม มาตรา 264 ในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา และแม้คู่ความจะร้องขอตามมาตรา 264 ก่อนศาลชั้นต้นจะส่งสำนวนความที่อุทธรณ์หรือฎีกาไปยังศาลอุทธรณ์หรือ ศาลฎีกา ศาลชั้นต้นก็ไม่มีอำนาจพิจารณาและมีคำสั่งคำขอ จะต้องส่งคำขอไปให้ ศาลอุทธรณ์หรือศาลฎีกามีคำสั่งคำขอของคู่ความต่อไป และจะนำมาตรา 254 วรรคท้ายมาใช้กับกรณีตามมาตรา 264 ก็ไม่ได้ ทั้งมาตรา 264 วรรคท้าย ก็มีได้บัญญัติให้นำมาตรา 254 วรรคท้ายมาใช้บังคับ เช่น โจทก์ยื่นอุทธรณ์ และยื่นคำขอทุเลาการบังคับ โดยตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นมิได้บังคับให้โจทก์ กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง เมื่อตามคำขอแปลได้ว่าเป็นคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์ ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์ย่อมมีอำนาจสั่งให้ คุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ตามคำขอไว้ในระหว่างอุทธรณ์ได้ (ฎีกาที่ 5973/2541)

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3752/2533 ในชั้นบังคับคดีจำเลยยื่นคำร้องขอ ให้ศาลชั้นต้นแต่งตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการทรัพย์สินของจำเลยที่เจ้าพนักงานบังคับคดี ประกาศขายทอดตลาดเพื่อหารายได้ชำระหนี้โจทก์แทนการสั่งขายทอดตลาดตาม ประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 307 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งยกคำร้อง จำเลยอุทธรณ์คำสั่งของศาลชั้นต้นพร้อมกับยื่นคำร้องขอคุ้มครองประโยชน์ชั่วคราว โดยขอให้งดการขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยไว้ในระหว่างพิจารณาของ ศาลอุทธรณ์ การที่ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้องของจำเลยที่ขอคุ้มครองประโยชน์ ชั่วคราวในกรณีเช่นนี้มีผลเท่ากับศาลอุทธรณ์มีคำสั่งให้เจ้าพนักงานบังคับคดี ดำเนินการขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยต่อไปได้ ซึ่งถ้าหากเจ้าพนักงานบังคับคดี ขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยต่อไปได้ ซึ่งถ้าหากเจ้าพนักงานบังคับคดีขายทอด ตลาดทรัพย์สินของจำเลยเสร็จแล้วหากศาลอุทธรณ์พิจารณาอุทธรณ์ของจำเลยแล้ว มีความเห็นว่าควรตั้งจำเลยเป็นผู้จัดการทรัพย์สินตามคำร้องกรณีก็จะไม่อาจบังคับ

ให้เป็นไปตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ได้ จึงไม่ชอบที่ศาลอุทธรณ์จะสั่งยกคำร้องของจำเลยโดยยังไม่ได้วินิจฉัยอุทธรณ์

4. การพิจารณาเพื่อมีคำสั่งคุ้มครองตามมาตรา 264

เมื่อคู่ความร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ศาลจะต้องพิจารณาไต่สวนก่อนมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอหรือไม่ และจะต้องอยู่ภายใต้บังคับมาตรา 21 (4) ด้วยหรือไม่ และเมื่อพิจารณามาตรา 264 กับมาตรา 255 นั้น ในมาตรา 255 ได้บัญญัติไว้โดยชัดแจ้งว่า “ในการพิจารณาอนุญาตตามคำขอที่ยื่นไว้ตามมาตรา 254” หมายความว่าศาลจะมีคำสั่งอนุญาตได้ต้องเป็นที่พอใจศาลว่าคำฟ้องมีมูลและมีเหตุเพียงพอที่จะนำวิธีการตามคำขอมาตรา 254 มาใช้ได้ คือศาลจะต้องไต่สวนก่อนและเห็นว่ามีกรณีดังกล่าวจึงสั่งอนุญาตได้ และศาลจะใช้ดุลพินิจอนุญาตไม่ได้ขัดกับมาตรา 255 แต่คำขอตามมาตรา 264 มิได้บัญญัติไว้เช่นมาตรา 255 และก็มีได้บัญญัติให้ศาลไต่สวนก่อนเช่นมาตรา 253 วรรคสอง มีปัญหาว่าศาลจะใช้ดุลพินิจสั่งอนุญาตโดยไม่พิจารณาไต่สวนพยานของคู่ความก่อนได้หรือไม่ และถ้าหากศาลใช้ดุลพินิจซึ่งไม่มีเหตุที่จะสั่งอนุญาตให้คุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 แต่กลับสั่งอนุญาต คู่ความที่ถูกบังคับวิธีการชั่วคราวก็อาจได้รับความเสียหายไปชั้นหนึ่งแล้ว ถึงแม้ตัวบทมาตรา 264 จะไม่ได้บัญญัติไว้ให้ศาลทำการไต่สวนก่อนมีคำสั่งอนุญาต แต่เมื่อพิจารณาจากตัวบทใช้คำว่า “คุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ” และศาลจะรู้ได้อย่างไรว่ามีเหตุสมควรให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอโดยไม่พิจารณาไต่สวนก่อน เคมีมีคำพิพากษาฎีกาที่ 3166/2524 วินิจฉัยไว้ว่า “โจทก์ฟ้องว่าจำเลยเลิกจ้างโจทก์โดยไม่เป็นธรรมศาลแรงงานกลางจึงมีอำนาจสั่งเกี่ยวกับคำร้องขอคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ได้ด้วย เพื่อให้คำขอบังคับมีผล โจทก์ขอให้ห้ามจำเลยแต่งตั้งผู้อำนวยการองค์การโทรศัพท์ฯ ไว้ก่อน

ที่ศาลจะพิพากษาได้ ศาลต้องไต่สวนคำร้องเพื่อพิจารณาเหตุสมควรที่จะคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาหรือไม่” เมื่อพิจารณาฎีกาที่ 3166/2524 เมื่อโจทก์ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 264 ศาลจะพิจารณาเพื่อมีคำสั่งอนุญาต ศาลต้องไต่สวนคำร้องเพื่อพิจารณาว่ามีเหตุสมควรหรือไม่ก่อน ต่อมาคำพิพากษาฎีกาที่ 3749/2533 วินิจฉัยว่า “คดีอยู่ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ ศาลอุทธรณ์อาจมีคำสั่งตามคำขอของคู่ความที่ขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ได้โดยไม่ต้องไต่สวนก่อน เพราะการสั่งในกรณีเช่นนี้ กฎหมายเพียงแต่บัญญัติให้ศาลมีอำนาจทำการไต่สวนได้ตามที่เห็นสมควรก่อน มีคำสั่งตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 21 (4) ประกอบมาตรา 264 เมื่อศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ได้รับส่วนแบ่งที่ดินพิพาท 1 ใน 8 ส่วน การที่โจทก์มีคำขอและศาลอุทธรณ์ใช้ดุลพินิจให้มีผู้จัดเก็บผลประโยชน์รายได้ในที่ดินเป็นคอกผลมาวางต่อศาลชั้นต้นเป็นรายเดือนจนกว่าศาลอุทธรณ์พิพากษานั้น ย่อมเป็นการสมควร เพราะหากศาลชั้นต้นตัดสินให้โจทก์ชนะคดีในที่สุด โจทก์ย่อมจะได้รับแบ่งที่ดิน รวมทั้งคอกผลในทรัพย์สินส่วนที่เป็นของโจทก์ตามที่ขอบังคับมาในฟ้องด้วย”

ข้อสังเกต จากคำพิพากษาฎีกาที่ 3749/2533 ศาลมีอำนาจไต่สวนได้ตามที่เห็นสมควรเนื่องจากมาตรา 264 มิได้บัญญัติไว้ให้ศาลทำการไต่สวนก่อน ศาลจะไต่สวนก่อนหรือไม่ก็ได้ แล้วมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอได้ตามมาตรา 21 (4) และศาลจะใช้ดุลพินิจแล้วสั่งอนุญาตตามคำขอมาตรา 264 ก็ได้ แต่ผู้เขียนเห็นว่าศาลควรไต่สวนก่อนแล้วอนุญาตหรือหากศาลไม่ได้สวนพยานก่อนแต่เมื่อพิจารณาจากคำฟ้อง คำให้การ คำขอ และคำแถลงคัดค้าน และสมมติว่าศาลพิพากษาให้ผู้ขอเป็นฝ่ายชนะคดี ผู้ขอจะต้องเสียหายหรือไม่ ถ้าผู้ขอจะต้องเสียหายก็จะเข้ามาตรา 264 และเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอศาลก็ชอบที่จะสั่งอนุญาตได้ แต่ถ้าศาลไม่พิจารณาให้เห็นว่ามีเหตุที่จะคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือไม่ แล้วใช้ดุลพินิจสั่งอนุญาต ผู้เขียนยังสงสัย

อยู่ว่าศาลจะใช้ดุลพินิจได้หรือทั้งศาลฎีกาก็วางหลักไว้ตั้งแต่คดีว่าหากศาลจะสั่งอนุญาตตามมาตรา 264 ศาลจะต้องเห็นว่า “เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอเพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับการคุ้มครองไว้จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษา” และศาลฎีกายังได้วินิจฉัยไว้ในคำพิพากษาฎีกาที่ 428/2541 ว่า “การร้องขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264 จะต้องเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องขอเพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับความคุ้มครองไว้จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษาหรือเพื่อความสะดวกในการบังคับคดีตามคำพิพากษา คดีนี้ที่คดีพิพาทจำเลยที่ 3 ได้จดทะเบียนจำนองไว้เป็นประกันการชำระหนี้แก่จำเลยที่ 4 ผู้รับจำนองมีสิทธิที่จะได้รับชำระหนี้ก่อนเข้าหนี้สามัญ จึงเป็นสิทธิที่ให้ความคุ้มครองตามกฎหมายแก่จำเลยที่ 4 ได้ดีกว่าการที่โจทก์ทั้งสิบห้าขอวางเงินค้ำศาลเป็นประกันการชำระหนี้แทนที่ดิน การใช้วิธีการคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ทั้งสิบห้าไว้ในระหว่างการพิจารณาที่โจทก์ทั้งสิบห้ามีคำขอจึงเป็นการทำให้จำเลยที่ 4 เสียหาย จะกระทำโดยจำเลยที่ 4 มิได้ยินยอมด้วยหาได้ไม่ จึงยังไม่มีเหตุผลเพียงพอที่จะคุ้มครองประโยชน์ไว้ชั่วคราวในระหว่างการพิจารณาตามวิธีการที่เสนอ” ฉะนั้นจากคำพิพากษาฎีกาที่ 428/2541 ในการพิจารณาคำขอตามมาตรา 264 ศาลจะสั่งอนุญาตได้เมื่อเห็นว่าเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอเพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับการคุ้มครองไว้ก่อนมีคำพิพากษา แต่ถ้าไม่เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ ศาลจะสั่งอนุญาตตามคำขอไม่ได้ คือศาลจะใช้ดุลพินิจสั่งอนุญาตน่าจะไม่ได้ ทั้งด้วยมาตรา 264 ยังบัญญัติไว้ว่า “เพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ” จึงจะสั่งอนุญาตตามคำขอได้

4.1 ในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งอนุญาต

ในการสั่งอนุญาตตามคำขอที่คู่ความได้ยื่นไว้ตามมาตรา 264 ศาลจะต้องพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ และคำว่า “คุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ” หมายความว่า เพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งในคดีนั้นได้รับการคุ้มครองไว้ก่อนมีคำพิพากษา โดยศาลจะได้สวนจากพยานหลักฐานที่คู่ความนำมาสืบ แล้วเห็นว่ามีเหตุคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอหรือศาลจะพิจารณาจากคำฟ้อง คำให้การ คำขอ และคำแถลงคัดค้าน และผลแห่งคดี หากผู้ขอเป็นฝ่ายชนะผู้ขอจะต้องเสียหายหรือเดือดร้อนเพราะการกระทำของคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งหรือไม่ ถ้าพิจารณาแล้วเห็นว่าหากผู้ขอเป็นฝ่ายชนะแล้วจะต้องเสียหายหรือเดือดร้อนเพราะการกระทำเช่นนั้นย่อมมีเหตุให้ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้คุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ไว้ก่อนมีคำพิพากษาได้ และคู่ความจะร้องขอคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ในระหว่างพิจารณาข้อพิพาทในชั้นบังคับคดีก็ได้ แต่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอจะต้องพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ เช่น ผู้ร้องขอให้ปล่อยหุ้นที่ถูกยึด ศาลชั้นต้นยกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์คำสั่งและขอทุเลาการบังคับ ดังนั้นพอแปลเจตนาได้ว่าผู้ร้องเกรงว่าหุ้นพิพาทอาจถูกขายทอดตลาดในระหว่างอุทธรณ์อันเป็นการบังคับในคดีเดิมจึงประสงค์จะให้มีการงดการขายหรือจำหน่ายหุ้นพิพาทไว้ก่อน ย่อมเป็นการขอให้สั่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264 นั้นเอง หากพยานหลักฐานของผู้ร้องฟังได้ว่าการโอนหุ้นมาเป็นของผู้ร้องชอบด้วยกฎหมาย อุทธรณ์ของผู้ร้องก็มีเหตุผลที่ศาลอุทธรณ์อาจมีคำพิพากษาเป็นอย่างอื่นได้ หากไม่งดการขายหรือจำหน่ายหุ้นพิพาทที่โจทก์นำยึดไว้ในระหว่างอุทธรณ์อาจก่อให้เกิดความเสียหายแก่ผู้ร้องได้ จึงมีเหตุอันสมควรที่จะคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ (ฎีกาที่ 3801/2536) ข้อพิจารณาจากฎีกาที่ 3801/2536 เป็นข้อพิพาทในชั้นบังคับคดีและเป็นคดีร้อง

จัดทรัพย์ตามมาตรา 288 ผู้ร้องขอให้ปล่อยหุ้นที่ถูกยึด ศาลยกคำร้อง ผู้ร้องอุทธรณ์ จะเห็นว่าศาลไม่ได้บังคับอะไรผู้ร้อง ถึงแม้ศาลจะพิพากษาให้ผู้ร้องต้องใช้ค่า ธรรมเนียมให้อีกฝ่ายหนึ่ง แต่เมื่อผู้ร้องอุทธรณ์ ผู้ร้องจะต้องนำเงินค่าธรรมเนียมนั้น มาวางศาลตามมาตรา 229 จึงไม่มีเหตุทุเลาการบังคับแต่พอแปลได้ว่าเป็นคำขอ คຸ້ມครองประโยชน์ตามมาตรา 264 และเมื่อพิจารณาจากคำร้องจัดทรัพย์และผล ของคำพิพากษาของศาลชั้นต้น และอุทธรณ์ของผู้ร้อง หากผู้ร้องชนะคดีในชั้น อุทธรณ์ ผู้ร้องก็จะได้รับความเสียหายอาจไม่ได้หุ้นที่ร้องขอให้ปล่อยคืนเนื่องจาก เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ขายทอดตลาดไปแล้ว การขอให้ศาลมีคำสั่งให้เจ้าพนักงาน บังคับคดีงดการขายไว้ก่อนในระหว่างอุทธรณ์ จึงเป็นการคຸ້ມครองประโยชน์ของ ผู้ขอตามมาตรา 264

คำสั่งคำร้องที่ 583/2504 ในกรณีที่โจทก์ยึดทรัพย์จำเลยไว้มีคนร้อง จัดทรัพย์จนศาลสั่งปล่อยการยึด โจทก์ก็ยอมร้องขอให้ระงับการถอนการยึดในระหว่าง อุทธรณ์ฎีกาได้ ตาม วิ. แห่ง มาตรา 264

คำสั่งคำร้องที่ 233/2509 ในคดีร้องจัดทรัพย์ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับ ให้ยกคำร้องจัดทรัพย์ ผู้ร้องเกรงว่าทรัพย์พิพาทอาจถูกขายทอดตลาดในระหว่าง ฎีกาอันเป็นการบังคับคดีเดิม จึงประสงค์จะให้งดการขายหรือจำหน่ายทรัพย์ พิพาทไว้ก่อน ดังนี้ เป็นการขอให้สั่งคຸ້ມครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างพิจารณา นั้นเอง ศาลฎีกาให้รอการขายหรือจำหน่ายทรัพย์พิพาทได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 954/2510 โจทก์ฟ้องขอแบ่งทรัพย์สินรวมทั้งรายได้ ที่ได้ระหว่างเป็นสามีภริยาโดยมิชอบด้วยกฎหมาย ชั้นได้สวนเพื่อให้ศาลมีคำสั่ง กำหนดวิธีการเพื่อคຸ້ມครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาได้ความว่า โจทก์กับจำเลยเป็นสามีภริยาโดยไม่ชอบด้วยกฎหมายและอยู่ร่วมกันที่โรงแรมและ บ้านเช่าอันเป็นส่วนหนึ่งของทรัพย์สินที่พิพาท ทั้งโรงแรมและบ้านเช่านั้น ปลูกอยู่ที่ บนดินซึ่งมีชื่อโจทก์ถือกรรมสิทธิ์ ดังนี้ รายได้จากกิจการโรงแรมและบ้านเช่า

เป็นประโยชน์แก่โจทก์ในระหว่างพิจารณาที่จะขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการ
คุ้มครองโดยให้นำมาวางต่อศาลได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง
มาตรา 264

คำสั่งคำร้องที่ 222/2513 ร้องคัดทรัพย์แล้วถูกศาลยกคำร้องเสีย ผู้ร้อง
จึงร้องขอให้ทุเลาการบังคับ พอแปลได้ว่าประสงค์จะให้หยุดขายหรือจำหน่ายทรัพย์
พิพาทไว้ก่อน อันเป็นการขอให้สั่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างพิจารณา

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 891/2518 ร้องขอทุเลาการบังคับในกรณีที่ศาลสั่งถอน
การยึดทรัพย์ หากตามคำร้องแปลได้ว่าผู้ร้องประสงค์จะขอให้ศาลสั่งคุ้มครอง
ประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 264 ศาลมีอำนาจสั่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องโดยระงับการถอน
การยึดไว้ก่อนได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2828/2526 โจทก์ฟ้องให้บังคับจำเลยชำระค่าจ้าง
ก่อสร้างอาคาร จำเลยให้การว่าโจทก์เป็นฝ่ายผิดสัญญา เมื่อระบุให้สิ่งก่อสร้างรวมทั้ง
สัมภาระอุปกรณ์ตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยผู้ว่าจ้างตั้งแต่นำเข้ามาในที่ก่อสร้าง
จำเลยจึงมีส่วนได้เสียในอาคารพิพาท หากอาคารถูกปล่อยปละละเลยไม่มีผู้ดูแลรักษา
ย่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อประโยชน์ส่วนได้เสียของจำเลย แม้จำเลย
มิได้ฟ้องแย้งให้โจทก์ส่งมอบอาคาร จำเลยก็มีสิทธิขอให้ศาลมีคำสั่งเพื่อคุ้มครอง
ประโยชน์ของจำเลยในระหว่างการพิจารณาเพื่อให้ศาลมีคำสั่งตั้งผู้ดูแลรักษาอาคาร
ในระหว่างการพิจารณาได้ ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264 เมื่อโจทก์หยุดการก่อสร้างไปแล้ว
และการที่จะให้จำเลยเข้าดูแลรักษาอาคารไม่กระทบถึงสิทธิส่วนได้เสียของโจทก์
ศาลจึงชอบที่จะมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยเข้าเป็นผู้ดูแลรักษาอาคารพิพาทในระหว่าง
พิจารณา แต่ที่ศาลมีคำสั่งอนุญาตให้จำเลยเข้าดำเนินการทำประโยชน์และ
ครอบครองอาคารโดยจำเลยมิได้ฟ้องแย้งและมีคำขอบังคับเช่นนั้น จึงไม่ชอบด้วย
มาตรา 264

ข้อสังเกต ฎีกาที่ 2828/2526 นั้น โจทก์ฟ้องเรียกค่าจ้างก่อสร้าง โดยมีสัญญาว่าจ้างก่อสร้างและในสัญญาได้ระบุให้สิ่งก่อสร้างตกเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลย จำเลยจึงมีส่วนได้เสียในสิ่งก่อสร้างรวมทั้งสัมภาระอุปกรณ์ที่นำเข้ามาในที่ก่อสร้าง เมื่อไม่มีผู้ดูแลซ่อมก่อให้เกิดความเสียหายต่อจำเลย และจำเลยขอให้ศาลทั้งผู้ดูแลรักษาอาคารซ่อมเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของจำเลยเพื่อให้ทรัพย์สินนั้นได้รับการคุ้มครองไว้ก่อนมีคำพิพากษา ส่วนในกรณีที่จำเลยขอเข้าดำเนินการทำประโยชน์และครอบครองอาคารนั้น เมื่อจำเลยให้การต่อสู้เพียงให้ศาลยกฟ้องโจทก์หากสมมติว่าจำเลยชนะคดี จำเลยก็ร้องขอให้บังคับคดีให้จำเลยเข้าดำเนินการทำประโยชน์และครอบครองอาคารไม่ได้ จึงไม่เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของจำเลย

คำสั่งคำร้องที่ 248/2530 โจทก์ฟ้องขอให้ขับไล่จำเลยออกจากที่ดินและบ้านของโจทก์ ศาลอุทธรณ์พิพากษายืนตามศาลชั้นต้นให้จำเลยรื้อถอนบ้านพิพาทออกไปจากที่ดินพิพาท (โดยฟังว่าบ้านพิพาทเป็นของจำเลยส่วนที่ดินพิพาทเป็นของโจทก์) โจทก์และจำเลยต่างฎีกา เมื่อการให้จำเลยรื้อถอนบ้านพิพาทออกไปอาจก่อให้เกิดความเสียหายและเสื่อมราคาเป็นอย่างมากแก่โจทก์ ศาลฎีกาย่อมสั่งให้ระงับการรื้อถอนเรือนพิพาทไว้ในระหว่างฎีกาตามคำร้องของโจทก์ได้

คำสั่งคำร้องที่ 796/2530 โจทก์นำยึดทรัพย์จำเลยที่ 2 เพื่อขายทอดตลาดชำระหนี้ตามคำพิพากษตามยอม จำเลยที่ 2 ยื่นคำร้องว่าไม่ได้ผิดสัญญา ประนีประนอมยอมความ ขอให้ถอนการยึดทรัพย์ ศาลชั้นต้นสั่งยกคำร้อง ศาลอุทธรณ์พิพากษายืน จำเลยที่ 2 ฎีกาพร้อมกับยื่นคำร้องขอให้เข้าพนักงานบังคับคดีจัดการขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยที่ 2 ไว้ก่อน ดังนี้พอแปลคำร้องได้ว่าเป็นการร้องขอคุ้มครองประโยชน์ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 ให้งดการขายทอดตลาด หรือจำหน่ายทรัพย์สินระหว่างฎีกา

คำพิพากษาฎีกาที่ 1606/2534 การที่ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้งดการขายทอดตลาดที่ดินเพื่อบรรเทาความเสียหาย เป็นเรื่องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 ไม่ใช่เรื่องขอลงอาญาบังคับ เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่งอนุญาตให้งดการขายทอดตลาดอันเป็นคำสั่งเกี่ยวข้องกับคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของกลุ่มความในระหว่างพิจารณา โจทก์ย่อมมีสิทธิฎีกาได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 6-7/2536 การที่โจทก์อุทธรณ์คำพิพากษาศาลชั้นต้นที่พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ชำระหนี้เงินกู้แต่ไม่เต็มตามฟ้องพร้อมกับยื่นคำร้องขอให้ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งทุเลาการบังคับไว้ในระหว่างอุทธรณ์ โดยอ้างเหตุผลว่าหากให้จำเลยที่ 1 ได้ถอนทรัพย์จำนองตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นเมื่อโจทก์ชนะคดี (ชั้นอุทธรณ์เต็มตามฟ้อง) โจทก์จะไม่ได้รับชำระหนี้จากจำเลยที่ 1 เพราะไม่มีหลักทรัพย์เป็นประกันและไม่มีบุริมสิทธิจำนอง คำร้องของโจทก์ดังกล่าวมิใช่กรณีขอลงอาญาบังคับแต่เป็นการขอคุ้มครองประโยชน์ก่อนศาลอุทธรณ์มีคำพิพากษา ศาลอุทธรณ์มีคำสั่งงดการได้ถอนทรัพย์จำนองไว้ในระหว่างอุทธรณ์ได้

ศาลอุทธรณ์สั่งให้งดการได้ถอนทรัพย์จำนองไว้ในระหว่างอุทธรณ์ก็เพื่อจะได้คุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในกรณีที่ศาลอุทธรณ์พิพากษาให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 รับผิดชอบชำระหนี้แก่โจทก์เพิ่มขึ้นตามฟ้องอุทธรณ์ ซึ่งหากปล่อยให้จำเลยที่ 1 ที่ 2 ได้ถอนทรัพย์จำนองตามจำนวนหนี้ในคำพิพากษาศาลชั้นต้นไปเสีย ถ้าต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษาให้โจทก์ชนะคดีชั้นอุทธรณ์เต็มตามฟ้องและจำเลยที่ 1 ที่ 2 จะต้องรับผิดชอบชำระหนี้แก่โจทก์เพิ่มขึ้นแล้ว โจทก์จะเสียประโยชน์ขาดทรัพย์จำนองเป็นประกันการชำระหนี้ แม้จำเลยที่ 1 ที่ 2 จะเสนอวางเงินหรือหลักประกันต่อศาลเต็มตามฟ้องแต่สิทธิของผู้รับจำนองนั้นมีสิทธิได้รับชำระหนี้ก่อนเจ้าหนี้สามัญจึงเป็นสิทธิตามกฎหมายดีกว่าการที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 จะวางเงินหรือหลักประกันไว้ต่อศาล

4.2 เหตุที่ศาลมีคำสั่งไม่อนุญาตตามคำขอ

เมื่อศาลเห็นว่าคำขอตามมาตรา 264 ที่คู่ความยื่นไว้ต่อศาลไม่เป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอเพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่ง ที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับการคุ้มครองไว้ก่อนมีคำพิพากษา ศาลจะยกคำขอตามมาตรา 264 โดยไม่ได้สวนหรือโต้สวนแล้วเห็นว่าไม่มีเหตุสมควรที่ศาลจะมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอก็ได้ เช่น ศาลชั้นต้นได้มีคำสั่งพิทักษ์จำเลยชั่วคราวแล้วตั้งแต่วันที่ 11 พฤศจิกายน 2539 ซึ่งเป็นเวลาก่อนที่โจทก์ยื่นฎีกาในคดีนี้ เมื่อศาลสั่งพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ของลูกหนี้แล้ว เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์แต่ผู้เดียวมีอำนาจในการเก็บรวบรวมและรับเงินหรือทรัพย์สินซึ่งจะตกได้แก่ลูกหนี้หรือซึ่งลูกหนี้มีสิทธิจะได้รับจากผู้อื่น คำสั่งของศาลที่ให้ยึดหรืออายัดทรัพย์สินของลูกหนี้ไว้ชั่วคราว หรือหมายบังคับคดีแก่ทรัพย์สินของลูกหนี้ก็ใช้ยื่นแก่เจ้าพนักงานพิทักษ์ทรัพย์ของลูกหนี้ไม่ได้ตาม พ.ร.บ.ล้มละลาย พ.ศ.2483 มาตรา 22 (2) และมาตรา 110 วรรคหนึ่ง กรณีจึงไม่อาจยื่นคำร้องขอให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264 (ฎีกาที่ 1970/2541) หรือโจทก์ฟ้องว่าจำเลยบุกรุกเข้าไปยึดถือครอบครองปลูกสร้างโรงอิฐ ปลูกต้นยางพารา ต้นกล้วยและต้นมะพร้าวในที่ดินสาธารณประโยชน์ซึ่งเป็นสาธารณสมบัติของแผ่นดินประเภทผลเมืองใช้ร่วมกัน ขอให้ขับไล่จำเลยและบริวารออกจากที่ดิน จำเลยให้การว่าจำเลยซื้อที่ดินพิพาทจากผู้มีชื่อซึ่งได้ครอบครองทำประโยชน์ในฐานะเป็นเจ้าของติดต่อกันเป็นร้อยปี ที่ดินพิพาทไม่ได้เป็นที่ดินสาธารณสมบัติของแผ่นดิน ขอให้ยกฟ้อง กรณีจึงเป็นเรื่องพิพาทเกี่ยวกับตัวที่ดินเป็นหลัก ไม่มีประเด็นเรื่องโจทก์กระทำละเมิดต่อจำเลย และจำเลยได้รับความเสียหายจากการกระทำนั้น จึงไม่มีเหตุที่จำเลยจะขอให้ศาลสั่งห้ามโจทก์เกี่ยวข้องกับที่ดินพิพาท หรือขุดลอกหรือถอน

ดินถูกรังเสาเข็มและอาคารที่โจทก์เข้ามาดำเนินการออกไปจากที่ดินพิพาทในระหว่าง
พิจารณา (ฎีกาที่ 4574/2539)

ในกรณีที่ศาลฎีกาวินิจฉัยไว้ว่าไม่มีเหตุสมควรที่ศาลจะมีคำสั่งอนุญาต
คุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอตามมาตรา 264 เนื่องจากคำขอนั้นไม่เป็นการคุ้มครอง
ประโยชน์ของผู้ขอไว้ดังนี้

คำพิพากษาฎีกาที่ 829-830/2503 การฟ้องขอไต่ถอนทรัพย์สินที่ขายฝาก
นั้น โจทก์ผู้ขอไต่จะขอให้ศาลตั้งผู้จัดการทรัพย์สินหรือนำดอกผลของทรัพย์สิน
ที่ขายฝากมาวางศาลในระหว่างพิจารณาไม่ได้ เพราะกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินยังเป็น
ของจำเลยผู้รับซื้ออยู่ จนกว่าโจทก์ได้ใช้สิทธิไต่ถอนทำการไต่ถอนแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ 22/2512 การที่โจทก์ฟ้องขอให้ศาลพิพากษาบังคับ
จำเลยแบ่งที่นาพิพาทให้แก่บรรดาทายาทตามพินัยกรรมของเจ้ามรดก จำเลยต่อสู้ว่า
ที่นาพิพาททั้งหมดเป็นของจำเลย มิใช่ของเจ้ามรดกเช่นนี้คำฟ้องและคำขอของ
โจทก์เพียงขอให้แบ่งที่นาพิพาทบางส่วนแก่ทายาทตามพินัยกรรมของเจ้ามรดกเท่านั้น
มิได้ฟ้องและมีคำขอให้ใช้ค่าเสียหายในการที่บรรดาทายาทมิได้รับประโยชน์
จากที่นาพิพาทในระหว่างคดี ฉะนั้นการที่โจทก์ร้องขอให้ตั้งผู้จัดการผลประโยชน์
ที่นาพิพาทเพื่อรวบรวมผลประโยชน์ในระหว่างคดีแบ่งให้แก่ทายาท จึงเป็นการนอก
ฟ้องและเกินคำขอ

ข้อสังเกต ฎีกาที่ 22/2512 โจทก์ฟ้องเพียงบังคับจำเลยแบ่งที่นาให้แก่
บรรดาทายาท หากโจทก์ขณะคดีศาลก็เพียงพิพากษาให้จำเลยแบ่งที่นาให้แก่บรรดา
ทายาทเท่านั้น ศาลจะพิพากษาให้จำเลยใช้ค่าเสียหายที่ทายาทมิได้รับประโยชน์
จากที่นาดังกล่าวไม่ได้เพราะเกินคำขอในคำฟ้อง และโจทก์จะร้องขอให้บังคับคดีใน
ส่วนนี้ไม่ได้จึงไม่มีประโยชน์ที่จะสั่งให้คุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ไว้ก่อนพิพากษา
แต่ถ้าในคดีนี้โจทก์ฟ้องขอให้บังคับจำเลยใช้ค่าเสียหายที่บรรดาทายาทมิได้รับ
ประโยชน์อันเกิดจากที่นาที่พิพาทมาด้วย และโจทก์ขอให้ศาลตั้งผู้จัดการผล

ประโยชน์อันเกิดจากที่นาในระหว่างพิจารณา ศาลก็ชอบที่จะสั่งอนุญาตได้เพราะเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 287/2518 ผู้ร้องยื่นคำร้องขอให้ตั้งผู้ร้องเป็นผู้จัดการมรดก ผู้คัดค้านยื่นคำร้องคัดค้านและขอให้ตั้งผู้คัดค้านเป็นผู้จัดการมรดก จึงเป็นคดีที่พิพาทกันเพียงว่าผู้ร้องหรือผู้คัดค้านสมควรเป็นผู้จัดการมรดก ผู้ร้องยอมไม่มีสิทธิร้องขอให้ศาลสั่งให้ผู้คัดค้านทำบัญชีทรัพย์สินมรดก รวมทั้งดอกเบี้ยหรือรายได้อื่น ๆ โดยอ้างว่าเป็นวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องในระหว่างพิจารณา

คำสั่งคำร้องที่ 587/2518 ศาลอุทธรณ์พิพากษาว่าที่พิพาทเป็นทรัพย์มรดกซึ่งโจทก์จำเลยต่างก็เป็นทายาท แต่โจทก์อยู่ในที่พิพาทและได้รับผลประโยชน์ฝ่ายเดียว เมื่อจำเลยมิได้ฟ้องแย้งเรียกค่าเสียหาย จำเลยก็ไม่มีสิทธิขอให้ศาลบังคับให้โจทก์วางเงินค่าผลประโยชน์ในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกาได้

คำสั่งคำร้องที่ 306/2515 โจทก์ฟ้องขอให้ห้ามไม่ให้จำเลยมาเกี่ยวข้องกับที่ดินของโจทก์ จำเลยมิได้ฟ้องแย้งเรียกค่าเช่าและค่าเสียหายจากโจทก์ยอมไม่มีสิทธิมาร้องขอให้สั่งให้โจทก์นำเงินประกันค่าเสียหายมาวางศาล

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1463/2515 การร้องขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 264 นั้น คู่ความฝ่ายใดในคดีจะร้องขอก็ได้ แต่จะต้องเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องขอ เพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันในคดีนั้นได้รับความคุ้มครองไว้จนกว่าศาลจะได้มีคำพิพากษา หรือเพื่อความสะดวกในการที่จะบังคับตามคำพิพากษา

โจทก์จำเลยพิพาทกันเรื่องกรรมสิทธิ์เรือน แม้จะปรากฏว่าโจทก์ให้บุคคลอื่นเช่าเรือนนั้นและได้ค่าเช่าเป็นผลประโยชน์ แต่เมื่อจำเลยมิได้ฟ้องแย้งขอแสดงกรรมสิทธิ์เรือนและเรียกค่าเช่าหรือค่าเสียหายมาด้วย จำเลยก็จะร้องขอให้ศาลสั่งให้โจทก์หรือผู้เช่านำเงินค่าเช่ามาวางศาลหาได้ไม่ เพราะถ้า

จำเลยเป็นฝ่ายชนะคดี ศาลก็จะพิพากษายกฟ้องโจทก์ไปตามคำขอท้ายคำให้การ
จำเลยเท่านั้น ไม่มีผลบังคับไปถึงค่าเช่าด้วย

ข้อสังเกต ฎีกาที่ 1463/2515 คำสั่งคำร้องที่ 587/2513 และคำสั่งคำร้อง
ที่ 306/2513 จำเลยให้การต่อสู้เพียงขอให้ศาลยกฟ้องโจทก์ จำเลยจะขอให้นำ
ค่าเช่าหรือค่าเสียหายมาวางต่อศาลตามมาตรา 264 นั้น ย่อมไม่เป็นการคุ้มครอง
ประโยชน์ของจำเลยเพราะหากจำเลยเป็นฝ่ายชนะคดี ศาลก็เพียงพิพากษายกฟ้อง
โจทก์ จำเลยจะร้องขอให้บังคับคดีเกี่ยวกับค่าเช่าและค่าเสียหายไม่ได้ จึงร้องขอ
ให้คุ้มครองประโยชน์ในส่วนนี้ไม่ได้ เว้นแต่จำเลยได้ฟ้องแย้งเรียกค่าเช่าและ
ค่าเสียหายมาด้วย จำเลยจึงจะมีส่วนได้เสียในส่วนนี้ หากจำเลยชนะคดีจะได้บังคับ
ค่าเช่าและค่าเสียหายที่วางต่อศาล จำเลยก็ชอบที่จะขอให้นำค่าเช่าและ
ค่าเสียหายมาวางศาลไว้ก่อนพิพากษาได้เพราะเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของจำเลย

คำพิพากษาฎีกาที่ 877/2528 ฟ้องขอหย่าและแบ่งที่ดินสินสมรส
และห้องแถวมิได้ขอบังคับค่าเช่า คำขอให้กำหนดวิธีการชั่วคราวให้นำเงินค่าเช่า
มาวางศาล จึงไม่ใช่กรณีที่จะบังคับตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264

คำพิพากษาฎีกาที่ 1177/2524 การร้องขอคุ้มครองประโยชน์ใน
ระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษามาตรา ป.วิ.พ. มาตรา 264 นั้น
จะต้องเป็นการร้องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอ เพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ
หรือประโยชน์อย่างหนึ่งอย่างใดที่พิพาทกันในคดีได้รับการคุ้มครองไว้จนกว่า
ศาลจะได้มีคำพิพากษา ในชั้นบังคับคดีซึ่งมีประเด็นที่จะต้องวินิจฉัยชี้ขาดแต่เพียงว่า
ผู้คัดค้านเป็นบริวารของจำเลยหรือไม่ ถึงหากศาลจะชี้ขาดตัดสินให้โจทก์ชนะ
โจทก์ก็มีสิทธิเพียงบังคับให้ผู้คัดค้านออกไปจากที่พิพาทหากมีสิทธิบังคับให้
ผู้คัดค้านชำระค่าเช่าหรือค่าเสียหายแก่โจทก์ไม่

คำพิพากษาฎีกาที่ 2580/2527 การร้องขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่าง
พิจารณาตาม ป.วิ.พ. มาตรา 264 คู่ความฝ่ายใดในคดีจะร้องขอก็ได้ แต่จะ

ต้องเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องขอ เพื่อให้ทรัพย์สิน สิทธิ หรือ ประโยชน์อย่างใดอย่างหนึ่งที่พิพาทกันได้รับความคุ้มครองไว้จนกว่าศาลจะได้มี คำพิพากษา กรณีที่จำเลยฟ้องแย้งขอให้โจทก์ชำระเงิน มิใช่พิพาทกันด้วยทรัพย์สิน สิทธิ หรือประโยชน์อันจำเลยจะร้องขอเพื่อให้ได้รับความคุ้มครอง

คำสั่งคำร้องที่ 588/2529 ศาลอุทธรณ์พิพากษายกคำร้องขัดทรัพย์สิน ของผู้ร้อง โจทก์ยอมมีสิทธิดำเนินการบังคับคดีได้ต่อไปอยู่แล้ว จึงไม่มีเหตุ ที่จะคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างฎีกา

คำสั่งคำร้องที่ 702/2529 ศาลชั้นต้นและศาลอุทธรณ์มีคำสั่งตั้งผู้ร้อง เป็นผู้จัดการมรดกของ ว. ยกคำร้องของผู้คัดค้าน ดังนี้ ผู้คัดค้านมิได้ถูกบังคับคดี ไม่มีเหตุที่จะขอลงคำสั่งการบังคับ ทั้งไม่เป็นกรณีที่จะขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่าง การพิจารณาหรือบังคับตามคำพิพากษาคด้วย

คำพิพากษาฎีกาที่ 1585/2530 จำเลยอุทธรณ์คัดค้านคำสั่งศาลชั้นต้น ที่อนุญาตให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยอ้างว่าราคาต่ำและยื่นคำร้องขอให้ศาล คำเนินการเกี่ยวกับการขายทอดตลาด ศาลอุทธรณ์เห็นว่าไม่มีเหตุสมควร ที่จะสั่งให้ศาล คำเนินการเกี่ยวกับการขายทอดตลาดให้ยกคำร้อง จำเลยฎีกาว่า ศาลชั้นต้นให้ขายทอดตลาดทรัพย์สินของจำเลยในราคาต่ำมาก ทำให้จำเลยเสียหายและ เสียเปรียบ ซึ่งจำเลยได้อุทธรณ์คำสั่ง หากศาลอุทธรณ์ให้มีคำสั่งให้ทำการขาย ทอดตลาดใหม่ แต่ผู้ซื้อได้โอนทรัพย์สินไปให้บุคคลอื่นเสียก่อนจะทำให้ไม่สามารถ ขายทอดตลาดได้ ดังนี้ แม้ศาลอุทธรณ์จะพิพากษาให้เพิกถอนการขายทอดตลาด ดังกล่าวและให้ศาลชั้นต้นขายทอดตลาดใหม่ กรณีก็ไม่ทำให้จำเลยได้รับความ เสียหายเพราะผู้ซื้อทรัพย์สินจากการขายทอดตลาดและผู้รับโอนทรัพย์สินค่อนจากนั้นก็คง ไม่ได้ไปซึ่งกรรมสิทธิ์ในทรัพย์สินดังกล่าว จึงไม่มีเหตุสมควรที่จะสั่งให้ศาล คำเนินการเกี่ยวกับการขายทอดตลาด

คำพิพากษาฎีกาที่ 1571/2530 จำเลยเป็นลูกหนี้ตามคำพิพากษาของผู้ร้อง แม้ในที่สุดศาลอุทธรณ์จะพิพากษาไม่อนุญาตให้ผู้ร้องเข้าเฉลียวทรัพย์ จำเลย ก็จะได้ประโยชน์แต่ประการใด เพราะโจทก์ก็จะเป็นผู้ได้รับเงินซึ่งได้จากการ ขายทอดตลาดทรัพย์ไปแต่ผู้เดียว จึงไม่มีประโยชน์ที่จะกำหนดวิธีการเพื่ อคุ้มครองประโยชน์ของจำเลยไว้ระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์

คำสั่งคำร้องที่ 910-914/2531 ศาลชั้นต้นพิพากษาขับไล่จำเลยทั้งห้า ออกจากห้องพิพาทและให้ใช้ค่าเสียหายจนกว่าจะออกจากห้องดังกล่าว จำเลย ทั้งห้าอุทธรณ์และได้วางเงินจำนวน 450,000 บาท เป็นหลักประกันการขอตูเลนาการ บังคับ ศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้องโจทก์ โจทก์ฎีกาและยื่นคำร้อง ขอให้ศาลฎีกาสั่งอายัดเงินดังกล่าวไว้จนกว่าคดีจะถึงที่สุด เช่นนี้เป็นกรณีที่ไม่ มีเหตุสมควรให้คุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ไว้ในระหว่างฎีกา

คำพิพากษาฎีกาที่ 900/2533 โจทก์ฟ้องขอให้ใส่ชื่อโจทก์เป็นเจ้าของ สวนยางพิพาทร่วมกับกองมรดกของ จ. เท่านั้น มิได้ฟ้องขอเรียกค่าเสียหาย มาด้วย การที่โจทก์ยื่นคำขอคุ้มครองประโยชน์ในระหว่างพิจารณาโดยขอให้ตั้ง ผู้จัดการส่วนยางพิพาทให้เข้ากริดขางแล้วนำรายได้ 7 ใน 8 ส่วน มาวางศาล หรือมีคำสั่งให้โจทก์จำเลยประมูลรายได้จากการทำสวนยาง หากฝ่ายใดชนะให้ฝ่าย นั้นเข้าทำประโยชน์ในสวนยางแปลงพิพาทแล้วนำเงินรายได้ที่ประมูลมาวางศาล เป็นการยื่นคำขอคุ้มครองประโยชน์เกินกว่าคำขอในคำฟ้อง เป็นเรื่องนอกฟ้อง นอกประเด็น แม้โจทก์จะเป็นฝ่ายชนะคดีก็ไม่อาจขอให้ศาลบังคับตามคำขอได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 5748/2533 โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยแก้ชื่อให้โจทก์ ถือกรรมสิทธิ์ร่วมกับจำเลยในโฉนดที่ดินมรดกมิได้ฟ้องขอรับส่วนแบ่งผล ประโยชน์ในที่ดินมรดกจากจำเลย แม้โจทก์ชนะคดี ศาลก็ไม่อาจพิพากษาให้ จำเลยแบ่งผลประโยชน์จากที่ดินมรดกให้โจทก์ได้ เพราะเป็นการนอกฟ้องและ เกินคำขอ ดังนั้น โจทก์จึงไม่มีสิทธิร้องขอให้จำเลยนำค่าเช่าที่ดินมรดกที่พิพาท

มาวางศาล หรือให้ผู้เข้าเป็นคู่ความแทนจำเลยเป็นผู้จัดการผลประโยชน์ที่ดิน
มรดกระหว่างพิจารณาได้ ทั้งนี้เพราะวิธีการเพื่อกู้ครองประโยชน์ของผู้ขอใน
ระหว่างการพิจารณาหรือเพื่อบังคับตามคำพิพากษตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา
ความแพ่ง มาตรา 264 นั้น หมายถึงประโยชน์ที่ผู้ขอจะได้รับตามคำพิพากษาเท่านั้น

คำสั่งคำร้องที่ 189/2534 โจทก์เพียงแต่ฟ้องขอให้บังคับจำเลยโอน
กรรมสิทธิ์ที่พิพาทแก่ ส. กับ บ. ประการเดียวเท่านั้น หาได้ฟ้องเรียกร้อง
ให้จำเลยชำระค่าเสียหายด้วยไม่ กรณีจึงไม่มีเหตุที่จะบังคับให้จำเลยวางเงินรายได้ใด ๆ
ที่ได้จากที่พิพาทต่อศาลในระหว่างการพิจารณาของศาลฎีกา

คำพิพากษาฎีกาที่ 3282/2536 ที่ดินซึ่งโจทก์นำเจ้าพนักงานบังคับ
คดีไปยึดไว้ นั้น เป็นที่ดินในเขตโครงการจัดรูปที่ดินตาม พ.ร.บ.จัดรูปที่ดินเพื่อ
เกษตรกรรม พ.ศ.2517 ซึ่งมีข้อกำหนดห้ามโอนสิทธิภายในระยะเวลาที่กำหนดไว้
ทั้งไม่อยู่ในความรับผิดชอบแห่งการบังคับคดี เมื่อศาลชั้นต้นสั่งให้โจทก์ถอนการยึด
กรณีจึงไม่มีเหตุสมควรที่จะกำหนดวิธีการคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่าง
การพิจารณาของศาลอุทธรณ์

คำพิพากษาฎีกาที่ 5764/2538 โจทก์จำเลยตกลงประนีประนอม
ยอมความ โดยจำเลยจะดำเนินการจดทะเบียนภาระจำยอมในที่ดินโฉนดเลขที่ 1915
และ 23121 ตามเนื้อที่ทั้งหมดในโฉนดให้แก่ที่ดินโฉนดเลขที่ 16281 ของโจทก์
ศาลพิพากษาตามยอมการที่ต่อมาจำเลยจดทะเบียนภาระจำยอมในที่ดินโฉนด
เลขที่ 1915 และ 23121 ให้แก่ที่ดินโฉนดเลขที่ 23115 ถึง 23120 ซึ่งเป็นกรรมสิทธิ
ของจำเลยแต่ผู้เดียว นั้น จำเลยชอบที่จะทำได้ และการจดทะเบียนภาระจำยอม
ดังกล่าวมิใช่เป็นการจำหน่ายหรือทำให้ภาระจำยอมของโจทก์ตกไปในบังคับ
แห่งสิทธิอื่น การกระทำของจำเลยจึงไม่เป็นเหตุให้ประโยชน์แห่งภาระจำยอม
ของโจทก์ตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นต้องลดลงไปหรือเสื่อมความสะดวกแก่การ
ใช้แต่อย่างใด

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 6920/2538 โจทก์ฟ้องว่าจำเลยทั้งสองซื้อหุ้นของ
โจทก์โดยไม่ชอบ ขอให้จำเลยทั้งสองคืนหุ้นและใบหุ้นที่ซื้อไว้โดยไม่ชอบ
ให้ตัดสิทธิของซื้อหุ้นใหม่โดยอาศัยหุ้นดังกล่าวและรับเงินค่าหุ้นนั้นคืนไปจากโจทก์
จำเลยทั้งสองให้การต่อสู้ว่าซื้อหุ้นไว้โดยชอบโดยมิได้ฟ้องแย้งเรียกเงินปันผล
ของหุ้น ดังนี้ คำร้องขอคุ้มครองประโยชน์ของจำเลยทั้งสองโดยขอให้โจทก์
นำเงินปันผลของหุ้นดังกล่าวชำระให้แก่จำเลยทั้งสองพร้อมดอกเบี้ยจึงไม่ต้อง
ด้วย ป.วิ.พ. มาตรา 264

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 7729/2540 นายอำเภอมีอำนาจตามประมวลรัษฎากร
มาตรา 12 ที่จะสั่งยึดที่ดินของโจทก์โดยมิต้องขอให้ศาลออกหมายยึดได้โดย
ชอบด้วยกฎหมาย และไม่มีบทบัญญัติกฎหมายใดให้อำนาจในเหตุที่ว่านี้มีสิทธิ
ขอให้ศาลใช้วิธีคุ้มครองโดยให้งดการบังคับคดีของกรมสรรพากรจำเลยในระหว่าง
ขอขยายเวลาอุทธรณ์ต่อคณะกรรมการพิจารณาอุทธรณ์หรือในระหว่างพิจารณาคดี
ของศาลตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 โจทก์จึงขอให้งด
การขายทอดตลาดที่ดินของโจทก์ในระหว่างนั้นไม่ได้

4.8 ให้ศาลมีคำสั่งค่าขอตามมาตรา 264 โดยไม่ชักช้า

ในการที่ศาลจะมีคำสั่งค่าขอตามมาตรา 264 นั้น มาตรา 264 วรรคท้าย
ให้นำบทบัญญัติมาตรา 25 มาใช้บังคับ ศาลจะต้องมีคำสั่งที่คู่ความได้ยื่นไว้ตาม
มาตรา 264 โดยไม่ชักช้า (มาตรา 25 วรรคแรก) และถ้าคู่ความยื่นคำขอเมื่อเวลา
ที่ศาลจะมีคำพิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีตัดสินคดีได้อยู่แล้ว ศาลจะวินิจฉัยคำขอนั้น
ในคำพิพากษาหรือในคำสั่งซึ่งขาดคดีตัดสินคดีก็ได้ (มาตรา 25 วรรคท้าย)

5. คำสั่งอนุญาตหรือยกคำขอจะมีทางแก้อย่างไรบ้าง

เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตหรือยกคำขอที่คู่ความได้ยื่นไว้ตามมาตรา 264 มาตรา 264 วรรคท้ายให้นำบทบัญญัติ มาตรา 227 มาตรา 228 มาตรา 260 และ มาตรา 262 มาใช้บังคับ จึงต้องพิจารณาว่าศาลมีคำสั่งคำขอตามมาตรา 264 นั้นเป็น คำสั่งอนุญาตหรือยกคำขอ

5.1 ในกรณีที่ศาลมีคำสั่งยกคำขอ

5.1.1 ถ้าศาลมีคำสั่งยกคำขอตามมาตรา 264 คู่ความที่ยื่นคำขอชอบ ที่ใช้สิทธิอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งตามมาตรา 228 เพราะเป็นคำสั่งเกี่ยวกับคำขอคุ้มครอง ประโยชน์ของคู่ความตามมาตรา 228 (2) ทั้งมาตรา 264 วรรคท้าย ยังบัญญัติให้นำ มาตรา 228 มาใช้บังคับ ส่วนมาตรา 253 และมาตรา 254 ทำไม่ได้บัญญัติให้นำ มาตรา 228 มาใช้บังคับด้วย และคู่ความที่ไม่พอใจคำสั่งคำขอตามมาตรา 253 และ มาตรา 254 จึงอุทธรณ์ฎีกาได้ ทั้งที่เป็นคำสั่งในระหว่างพิจารณาน่าจะต้องห้าม อุทธรณ์ฎีกาตามมาตรา 226 แต่เมื่อพิจารณาจากคำขอตามมาตรา 253 และ มาตรา 254 เป็นวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาเพื่อขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครอง ประโยชน์ของคู่ความฝ่ายที่ยื่นคำขอ เมื่อศาลมีคำสั่งจึงเป็นคำสั่งเกี่ยวกับคำขอ คุ้มครองประโยชน์ของคู่ความตามมาตรา 228 (2) นอกจากนั้นมาตรา 264 วรรคท้ายยังบัญญัติให้นำมาตรา 227 มาใช้บังคับด้วย ผู้เขียนยังมีข้อสงสัยว่า จะมีกรณีใดที่จะนำมาตรา 227 มาใช้กับมาตรา 264 เนื่องจากมาตรา 227 บัญญัติว่า “คำสั่งของศาลชั้นต้นที่ไม่รับหรือคืนคำคู่ความตามมาตรา 18 หรือคำสั่งวินิจฉัย ชี้อรรถเบื้องต้นตามมาตรา 24 ซึ่งทำให้คดีเสร็จไปทั้งเรื่องนั้นมิให้ถือว่าเป็นคำสั่ง ระหว่างพิจารณา และให้อยู่ภายในข้อบังคับของการอุทธรณ์คำพิพากษาหรือคำสั่ง

ชี้ขาดคดี” หรือที่ให้นำมาตรา 227 มาใช้บังคับโดยมิให้ถือว่าคำสั่งตาม
มาตรา 264 เป็นคำสั่งระหว่างพิจารณา จึงอุทธรณ์ฎีกาได้

คำพิพากษาฎีกาที่ 2578/2529 เจ้าพนักงานบังคับคดีขาย
ทอดตลาดทรัพย์ที่ยึดจำเลยยื่นคำร้องขอให้ขายทอดตลาดใหม่ ศาลชั้นต้นยกคำร้อง
จำเลยอุทธรณ์คำสั่ง และยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์ขอให้สั่งให้บังคับดำเนินการเกี่ยวกับ
การขายตลาดไว้ก่อน ค้างนี้ เป็นเรื่องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของผู้ร้องตาม ป.วิ.พ.
มาตรา 264 ไม่ใช่เรื่องขอลูกเลิกการบังคับตาม มาตรา 231 เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่ง
ให้ยกคำร้องเป็นคำสั่งอันเกี่ยวข้องกับคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความใน
ระหว่างพิจารณา จำเลยย่อมมีสิทธิฎีกาได้ตามมาตรา 228 (2), มาตรา 247

คำพิพากษาฎีกาที่ 486/2533 ศาลชั้นต้นมีคำสั่งให้จำเลยนำเงิน
ตามจำนวนที่ต้องชำระตามฟ้องมาส่งศาลเพื่อนำฝากประจำที่ธนาคาร และศาล
ฎีกาได้มีคำพิพากษาให้บังคับคดีตามคำสั่งศาลชั้นต้น โดยอาศัยอำนาจตามประมวล
กฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264 จนกว่าคดีถึงที่สุดหรือมีคำสั่งศาล
เป็นอย่างอื่น ต่อมาศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยชำระเงินไม่เต็มตามฟ้องแก่โจทก์
คืออยู่ระหว่างการพิจารณาของศาลอุทธรณ์ จำเลยยื่นคำร้องต่อศาลอุทธรณ์
ว่ามีความจำเป็นและประสงค์จะนำเงินที่นอกเหนือไปจากการคุ้มครองประโยชน์
ไปใช้จ่าย คำร้องนี้ถือเป็นคำร้องอันเกี่ยวข้องกับคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์
ระหว่างการพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264
ไม่ใช่เรื่องขอลูกเลิกการบังคับตามมาตรา 231 ดังนั้นศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้อง
จึงไม่เป็นการสั่งในเรื่องการลูกเลิกการบังคับและไม่เป็นคำสั่งระหว่างการพิจารณา
จำเลยมีสิทธิฎีกาได้ตามมาตรา 228 (2), มาตรา 247

คำสั่งคำร้องที่ 18-17/2535 การที่จำเลยที่ 1 ที่ 2 ยื่นคำร้อง
ขอให้ศาลอุทธรณ์ยกเลิกคำสั่งคุ้มครองชั่วคราวของศาลอุทธรณ์ที่สั่งให้งดการ
ไต่ถอนจำนองทรัพย์ที่เป็นประกันหนี้ในจำนวนเงินตามคำพิพากษาศาลชั้นต้น

ไว้ในระหว่างอุทธรณ์ โดยจำเลยจะขอได้ถอนอาคารชุดที่จำนองตามคำพิพากษาศาลชั้นต้นและขอวางเงินหรือหลักประกันเพิ่มขึ้นอีกให้เท่ากับจำนวนหนี้ที่โจทก์ฟ้องหรือตามที่ศาลเห็นสมควรนั้นเป็นคำร้องอันเกี่ยวข้องกับคำขอเพื่อคุ้มครองประโยชน์ระหว่างพิจารณาตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งมาตรา 264 เมื่อศาลอุทธรณ์มีคำสั่งยกคำร้อง จำเลยมีสิทธิฎีกาได้ตามมาตรา 228 (2), มาตรา 247

5.2 ในกรณีศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอ

คำสั่งอนุญาตตามคำขอที่คู่ความได้ยื่นไว้ตามมาตรา 264 จะมีผลอยู่จนแก่ไหนเพียงใดนั้น มาตรา 264 วรรคท้าย ให้นำมาตรา 227 มาตรา 228 มาตรา 260 และมาตรา 262 มาใช้บังคับ โดยมีข้อพิจารณาดังนี้

5.2.1 เมื่อศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอมาตรา 264 คำสั่งนี้ย่อมเป็นคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความในระหว่างพิจารณาและเป็นคำสั่งตามที่ระบุไว้ในมาตรา 228 ย่อมอุทธรณ์ฎีกาคำสั่งได้ เช่น นายแดงร้องขอให้ศาลมีคำสั่งปล่อยทรัพย์สินที่เจ้าพนักงานบังคับคดีได้ยึดไว้ ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วเห็นว่าเป็นทรัพย์สินของนายแดง จึงมีคำสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินที่ยึดคืนให้แก่ นายแดง โจทก์ที่นำยึดอุทธรณ์คำสั่งและมีคำขอให้ศาลมีคำสั่งระงับการถอนการยึดไว้ก่อนตามมาตรา 264 ศาลอุทธรณ์พิจารณาแล้วมีคำสั่งตามคำขอของโจทก์ นายแดงยอมมีทางแก้โดยฎีกาคำสั่งของศาลอุทธรณ์ไปยังศาลฎีกาได้ตามมาตรา 228 (2) มาตรา 247 หรือในกรณีที่โจทก์อุทธรณ์และศาลอุทธรณ์มีคำสั่งอนุญาตให้ระงับการถอนการยึดไว้ก่อน และนายแดงฎีกาคำสั่งอยู่ ต่อมาศาลมีคำสั่งไม่รับฟ้องอุทธรณ์ของโจทก์คดีถึงที่สุด คำสั่งอนุญาตคำขอตามมาตรา 264 ย่อมเป็นอันสิ้นผลไปโดยปริยาย ศาลฎีกาก็ไม่ต้องพิจารณาฎีกาคำสั่งของนายแดงอีกและชอบที่จะยกฎีกาคำสั่งนั้น (เทียบฎีกาที่ 1395-1397/2521)

คำพิพากษาฎีกาที่ 197-198/2521 ฟ้องขับไล่จากที่ดินและเรียกค่าเสียหายที่ขาดประโยชน์ระหว่างพิจารณา ศาลใช้วิธีการชั่วคราวให้จำเลยวางเงินหรือหาหลักประกันความเสียหายของโจทก์ข้อนี้คู่ความฎีกาได้ตาม ป.วิ.พ. มาตรา 228, มาตรา 247

คำพิพากษาฎีกาที่ 1895-1897/2521 ศาลไม่รับอุทธรณ์ของจำเลยคดีถึงที่สุด จำเลยไม่มีสิทธิร้องขอคุ้มครองชั่วคราวต่อไป ศาลฎีกายกฎีกาที่จำเลยคัดค้านคำสั่งศาลอุทธรณ์ซึ่งยกคำร้องของจำเลย

5.2.2 คำสั่งอนุญาตตามมาตรา 264 ยังต้องนำมาตรา 260 มาใช้บังคับและถ้าในคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดคดีคดีมีได้กล่าวถึงวิธีการชั่วคราวตามมาตรา 264 ที่ศาลได้สั่งไว้ในระหว่างพิจารณาคำสั่งอนุญาตจะมีผลอีกนานเพียงใดจะต้องพิจารณาตามมาตรา 260 (1) หรือ (2) แล้วแต่กรณี เช่น โจทก์เป็นผู้ยื่นคำขอ และต่อมาศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ แพ้จะต้องพิจารณาตามมาตรา 260 (1) ว่าคำสั่งยังมีผลต่อไปหรือไม่ หากศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ชนะก็จะต้องพิจารณาตามมาตรา 260 ตามที่ได้อธิบายมาแล้ว แต่มาตรา 264 นั้นจำเลยก็มีสิทธิขอได้ถ้าจำเลยขอตามมาตรา 264 และศาลมีคำสั่งอนุญาต ต่อมาจำเลยเป็นฝ่ายชนะคดี กรณีนี้จะนำมาตรา 260 (1) มาใช้บังคับไม่ได้ แต่เป็นกรณีตามมาตรา 260 (2) เพราะจำเลยเป็นฝ่ายขอตามมาตรา 264 แต่ถ้าจำเลยแพ้จึงต้องบังคับตามมาตรา 260 (1)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1951/2531 โจทก์ฟ้องเรียกทรัพย์สินจากจำเลยจำเลยนำทรัพย์สินพิพาทมาวางศาลตามคำร้องขอคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณา ศาลชั้นต้นพิพากษาให้โจทก์ชนะคดี โจทก์ได้ขอรับทรัพย์สินพิพาทไป ต่อมาศาลอุทธรณ์พิพากษากลับให้ยกฟ้อง คดีถึงที่สุด และจำเลยได้มาขอทรัพย์สินพิพาทคืนจากโจทก์ ดังนี้เมื่อคดีถึงที่สุดโดยศาลอุทธรณ์พิพากษายกฟ้องโจทก์ คำพิพากษา

ศาลชั้นต้นที่ให้ทรัพย์สินพิพาทเป็นของโจทก์ยอมสิ้นสภาพบังคับไป ศาลชั้นต้น
ชอบที่จะเรียกคืนทรัพย์สินพิพาทจากโจทก์

5.2.3 นอกจากนี้ คู่ความจะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกหรือแก้ไข
เปลี่ยนแปลงคำสั่งที่อนุญาตตามคำขอมาตรา 264 โดยนำมาตรา 262 มาใช้บังคับ
เช่น โจทก์ฟ้องบังคับให้จำเลยแบ่งที่นาพิพาทให้แก่บรรดาทายาทตามพินัยกรรม
ของเจ้ามรดกและเรียกค่าเสียหายในการที่บรรดาทายาทมิได้รับประโยชน์จากที่นา
จำเลยให้การต่อสู้ว่าที่นาที่พิพาทเป็นกรรมสิทธิ์ของจำเลยมิใช่ของเจ้ามรดก
ระหว่างพิจารณา โจทก์ร้องขอให้ตั้งผู้จัดการผลประโยชน์ที่นาเพื่อรวบรวม
ผลประโยชน์แบ่งให้แก่ทายาทตามมาตรา 264 ศาลชั้นต้นพิจารณาแล้วมีคำสั่ง
อนุญาต จำเลยจะอุทธรณ์คำสั่งหรือร้องขอให้ศาลมีคำสั่งยกเลิกคำสั่งที่อนุญาต
ตามคำขอของโจทก์ตามมาตรา 262 ก็ได้ ถ้าข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์นั้น
เปลี่ยนแปลงไป ส่วนในการพิจารณาเพื่อมีคำสั่งคำขอตามมาตรา 262 นั้นได้อธิบาย
ไว้แล้ว

6. คู่ความทำข้อตกลงกันในศาล

ในระหว่างพิจารณาคดีของศาล คู่ความอาจทำข้อตกลงกันได้ในทุกชั้นศาล
และถ้าข้อตกลงนั้นเกี่ยวกับในประเด็นแห่งคดี ศาลก็จะพิพากษาไปตามข้อตกลง
นั้นตามมาตรา 138 แต่หากเป็นข้อตกลงกันเกี่ยวกับผลประโยชน์ส่วนได้เสีย
ของคู่ความในคดียอมเป็นคำขอตามมาตรา 264 และศาลยอมมีคำสั่งตามข้อตกลง
ของคู่ความเพื่อคุ้มครองประโยชน์ไว้ก่อนในระหว่างพิจารณาได้ เช่น ระหว่างพิจารณา
ศาลชั้นต้นมีคำสั่งตั้ง ท. ปฏิบัติหน้าที่ผู้จัดการทรัพย์สินมรดกที่พิพาทได้จนกว่าคดี
จะถึงที่สุดตามที่คู่ความตกลงกัน เว้นแต่ศาลจะสั่งเป็นอย่างอื่น คำสั่งของศาล
ชั้นต้นจึงเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณา

ความแพ่ง มาตรา 264 การที่คู่ความตกลงกันให้มีการคุ้มครองประโยชน์จนกว่าคดีจะถึงที่สุดนั้น ไม่เป็นการฝ่าฝืนกฎหมายแต่ประการใด ข้อตกลงจึงใช้ได้ จะนำทบัญญัติมาตรา 260 มาใช้บังคับให้เป็นการขัดแย้งกับข้อตกลงของคู่ความไม่ได้ (ฎีกาที่ 168/2513) และถ้าหากมีการผิดข้อตกลงที่ทำไว้ก็อาจขอให้บังคับตามข้อตกลงนั้นได้ เช่นข้อตกลงของคู่ความที่ศาลได้จัดไว้ในรายงานกระบวนการพิจารณาในระหว่างพิจารณาคดีว่า หากจำเลยชนะคดีและโจทก์ไม่รื้อถอนสิ่งปลูกสร้างไปภายใน 3 วัน โจทก์ยอมใช้ค่าเสียหายให้วันละ 200 บาทนั้น เป็นเรื่องพิพาทกันในชั้นขอให้คุ้มครองสิทธิของคู่ความในระหว่างคดีก่อนมีคำพิพากษา คู่ความจึงขอให้บังคับข้อตกลงในคดีเดิมนั้นได้ตามประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง มาตรา 264, 260 (2) (ฎีกาที่ 672-673/2509) แต่ในกรณีที่ขอให้บังคับตามข้อตกลงนั้นก่อนศาลมีคำพิพากษาหรือคำสั่งชี้ขาดตัดสินคดีจะต้องไม่กระทบกับประเด็นแห่งคดีที่ศาลยังไม่ได้วินิจฉัย ซึ่งยังไม่รู้ว่าคู่ความฝ่ายใดเป็นฝ่ายชนะคดี เช่น คู่ความตกลงกันว่า จำเลยจะนำค่าเช่าหรือค่าเสียหายมาวางศาลทุกเดือนจนกว่าคดีถึงที่สุด หากจำเลยผิดนัดจำเลยยอมให้โจทก์มีสิทธิบังคับคดีเกี่ยวกับเงินค่าเช่าดังกล่าวและบังคับคดีออกจากอาคารและที่ดินพิพาทได้ทันที ข้อตกลงดังกล่าวเป็นข้อตกลงเกี่ยวข้องกับวิธีการคุ้มครองประโยชน์คู่ความในระหว่างพิจารณา โจทก์จะนำข้อตกลงดังกล่าวมาบังคับให้จำเลยออกจากอาคารและที่ดินพิพาทไม่ได้ เพราะคดีฟ้องขับไล่และเรียกค่าเสียหายโจทก์จะต้องพิสูจน์ว่าจำเลยไม่มีสิทธิในอาคารและที่ดินที่โจทก์ฟ้องให้ขับไล่ (ฎีกาที่ 4732/2536)

คำพิพากษาฎีกาที่ 1407/2508 โจทก์ฟ้องจำเลยเรียกทรัพย์มรดกผู้ตายระหว่างศาลชั้นต้นดำเนินกระบวนการพิจารณา ศาลอนุญาตให้ผู้ร้องเข้าเป็นโจทก์ร่วมขณะคดีอยู่ในระหว่างอุทธรณ์ โจทก์จำเลยตกลงประมุขเก็บผลประโยชน์ทรัพย์มรดกพิพาท ผู้ใดประมุขได้ให้วางเงินต่อศาลทุกเดือนจนกว่าคดีถึงที่สุด โจทก์ที่ 2 ประมุขได้ จึงวางเงินต่อศาลทุกเดือน เมื่อศาลฎีกาพิพากษาให้บังคับคดีตาม

คำพิพากษาศาลชั้นต้น โดยให้แบ่งทรัพย์สินมรดกของผู้ตายแก่ทายาท โจทก์ร่วมมีสิทธิได้รับส่วนแบ่งตามคำพิพากษาคด้วย โจทก์ร่วมยอมมีสิทธิร้องขอบังคับคดีโดยให้โจทก์ที่ 2 นำเงินค่าผลประโยชน์ดังกล่าวมาวางศาลได้

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 2194/2527 จำเลยประมูลเข้าทำสวนยางและนาพิพาทได้ศาลได้จัดบันทึกข้อตกลงระหว่างคู่ความไว้ว่าจำเลยจะต้องนำเงินมาวางศาลภายในเดือนพฤษภาคมของทุกปี เริ่มตั้งแต่ปี 2520 เป็นต้นไปจนกว่าคดีจะถึงที่สุด เมื่อคดีถึงที่สุดโดยเพิกถอนคำพิพากษาศาลฎีกาเมื่อวันที่ 19 พฤษภาคม 2523 และจำเลยได้ชำระค่าประมูลในปี 2520 แล้ว ก็มีหน้าที่ต้องชำระค่าประมูลสำหรับปี 2521, 2522 และ 2523 ตามข้อตกลงที่ทำไว้ต่อหน้าศาลซึ่งมีผลบังคับได้ ส่วนที่ข้อตกลงนั้นได้มีเงื่อนไขไว้ด้วยว่าหากจำเลยผิดนัดยอมให้โจทก์เข้าทำประโยชน์โดยนำเงินมาวางศาลปีละ 16,000 บาทนั้น เป็นเงื่อนไขที่บังคับไว้ในกรณีที่จำเลยผิดนัดสำหรับค่าประมูลในปีเริ่มต้นคือในปี 2520 นั้นเอง แต่ปรากฏว่าจำเลยได้ชำระค่าประมูลในปี 2520 แล้ว ปัญหาที่โจทก์จะเข้าทำประโยชน์เสียเองในที่พิพาทจึงหมดไป โจทก์จึงมาฟ้องคดีนี้บังคับให้จำเลยเสียค่าประมูลใน 3 ปี หลังซึ่งจำเลยค้างชำระได้

แต่ในกรณีที่คู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งไม่ยอมทำข้อตกลงด้วยและคู่ความอีกฝ่ายหนึ่งร้องขอให้ศาลบังคับให้ทำข้อตกลง ศาลจะไม่สั่งให้ตามคำขอเนื่องจากการทำข้อตกลงกันนั้นจะต้องทำด้วยความสมัครใจของคู่ความทั้งสองฝ่าย เช่น โจทก์จำเลยพิพาทกันเกี่ยวกับทรัพย์สินซึ่งจำนองอยู่กับธนาคาร โจทก์ยื่นคำร้องขอให้ศาลหมายเรียกจำเลยมาเจรจาตกลงเพื่อบรรเทาหนี้สินของธนาคาร เพื่อมิให้ธนาคารบังคับจำนองและเป็นการบรรเทาไม่ต้องเสียดอกเบี้ยเพิ่มขึ้น เมื่อจำเลยคัดค้านคำร้องศาลจะบังคับให้จำเลยตกลงด้วยไม่ได้ ศาลย่อมสั่งยกคำร้อง (คำสั่งคำร้องที่ 775/2517)

คำสั่งคำร้องที่ 747/2529 เมื่อจำเลยไม่ยอมวางเงินประมูลการทำนาพิพาทในระหว่างฎีกาและมีได้ยื่นคำขอทุเลาการบังคับ โจทก์ก็ชอบที่จะขอให้ศาลชั้นต้น

บังคับคดีจำเลยตามคำพิพากษาศาลอุทธรณ์ การที่โจทก์ยื่นคำร้องขอให้จำเลยประมูล การทำนาพิพาทโดยจำเลยไม่ยินยอมจะประมูล กรณีจึงไม่มีเหตุที่จะสั่งคุ้มครองชั่วคราวตามที่โจทก์ร้องขอ

คำพิพากษาฎีกาที่ 1040/2529 โจทก์ฟ้องจับไล่จำเลย ในระหว่างคดี โจทก์ประมูลเป็นผู้ทำนาพิพาทได้ โดยจะวางเงินค้ำศาลเป็นรายปี โจทก์วางเงิน สำหรับการทำนาปี 2524 แล้ว ต่อมาปี 2525 โจทก์ยื่นคำแถลงขอยกเลิกการประมูล จำเลยแถลงคัดค้าน ศาลชั้นต้นสั่งว่าฝ่ายจำเลยไม่ยินยอมจะกระทำมิได้ ให้โจทก์ นำเงินมาวางศาลภายในกำหนด โจทก์ไม่ได้อุทธรณ์คำสั่ง คำสั่งของศาลชั้นต้น จึงถึงที่สุด โจทก์ต้องปฏิบัติตาม เมื่อโจทก์ไม่นำเงินมาวางศาลภายในกำหนด จำเลย ขอบที่จะขอให้บังคับตามคำสั่งนั้นได้ประกอบกับคดีได้ความว่าโจทก์ได้เข้าไถ่คราด ทำนาหว่านข้าวในปี 2525 แล้วด้วย ศาลชั้นต้นจึงมีอำนาจออกหมาย ตั้งเจ้าพนักงานบังคับคดียึดทรัพย์ของโจทก์มาขายทอดตลาดเพื่อนำเงินตาม จำนวนที่ตกลงประมูลกันมาวางศาลได้

7. การร้องขอในระหว่างทุเลาการบังคับ

ในกรณีที่คู่ความฝ่ายที่ต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่งได้อุทธรณ์ หรือฎีกา และศาลได้มีคำสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับตามที่คู่ความฝ่ายที่อุทธรณ์ หรือฎีกาได้ยื่นคำขอไว้ มีปัญหาว่า คู่ความจะร้องขอวิธีการชั่วคราวตามมาตรา 264 ได้อีกหรือไม่ เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติมาตรา 231 เป็นเรื่องที่ว่าคู่ความที่อุทธรณ์ หรือฎีกาจะต้องถูกบังคับตามคำพิพากษาหรือคำสั่ง และเจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษา ย่อมมีสิทธิร้องขอให้บังคับคดีในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกาได้ ถ้าจะไม่ให้ต้องถูก บังคับคดี ก็จะต้องขอให้ศาลมีคำสั่งทุเลาการบังคับไว้ก่อนถ้าศาลมีคำสั่งอนุญาต ก็เป็นเหตุให้เจ้าหน้าที่ตามคำพิพากษาไม่อาจบังคับคดีได้ แต่มาตรา 264 นั้นเป็นเรื่อง

คุ้มครองประโยชน์ของคู่ความและเพื่อป้องกันความเสียหายหากคู่ความฝ่ายที่ยื่นคำขอชนะคดี จึงมีเหตุในการร้องขอที่ต่างกัน แม้ศาลจะมีคำสั่งอนุญาตให้ทุเลาการบังคับไว้แล้ว คู่ความก็ชอบที่จะร้องขอให้ศาลมีคำสั่งคุ้มครองประโยชน์ตามมาตรา 264 ไว้ก่อนในระหว่างอุทธรณ์หรือฎีกา

คำสั่งคำร้องที่ 731/2515 แม้ศาลจะได้สั่งอนุญาตให้จำเลยทุเลาการบังคับก็ไม่ตัดสิทธิโจทก์ที่จะร้องขอให้คุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาตาม ป.วิ.แพ่ง มาตรา 264

คำพิพากษาฎีกาที่ 1905/2531 โจทก์ฟ้องขอให้จำเลยคืนรถยนต์และเรียกค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถ ศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยคืนรถยนต์แก่โจทก์ จำเลยอุทธรณ์และขอทุเลาการบังคับ หากศาลไม่ให้ทุเลาการบังคับก็ขอให้กำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของจำเลย ศาลอุทธรณ์ไม่อนุญาตให้ทุเลาการบังคับแต่ให้โจทก์นำหลักประกันมาวางและรับรถยนต์คืนได้ โจทก์นำหลักประกันมาวางและรับรถยนต์คืนไปแล้ว ดังนี้เมื่อศาลฎีกาพิพากษาให้จำเลยชำระค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถจนถึงวันที่จำเลยคืนรถยนต์แก่โจทก์ โจทก์ก็มีสิทธิได้รับค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถจนถึงวันที่ได้รับรถยนต์คืนไปเท่านั้น จะอ้างว่านำรถยนต์ไปเก็บรักษาตามที่ศาลอุทธรณ์กำหนดให้โจทก์ปฏิบัติมิได้รับรถยนต์ตามคำพิพากษาและขอค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถในเวลาต่อมานั้นไม่ได้ การที่จำเลยชำระค่าขาดประโยชน์จากการใช้รถจนถึงวันที่จำเลยคืนรถยนต์แก่โจทก์ไปเก็บรักษาเป็นการปฏิบัติตามคำพิพากษารับแล้ว

คำพิพากษาฎีกาที่ 5973/2541 ในกรณีที่ศาลชั้นต้นมีคำสั่งระหว่างพิจารณาให้ใช้วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาตามคำร้องขอของโจทก์ และศาลชั้นต้นพิพากษาให้จำเลยเป็นฝ่ายชนะคดีโดยมิได้กล่าวถึงวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษาดังกล่าว และโจทก์ก็มีได้ยื่นคำขอต่อศาลชั้นต้นภายในกำหนดเจ็ดวันนับแต่วันที่ศาลมีคำพิพากษา เช่นนี้ คำสั่งของศาลชั้นต้นเกี่ยวกับวิธีการชั่วคราวเป็นอันยกเลิกตาม

ป.วิ.พ. มาตรา 260 (1) และในกรณีนี้กฎหมายหาได้บังคับให้โจทก์ต้องยื่นคำขอ ดังกล่าวเสมอไปไม่ และถ้าโจทก์ไม่ยื่นคำขอแต่ได้ยื่นอุทธรณ์คำพิพากษาและ คำพิพากษาดังกล่าวบังคับให้โจทก์ต้องกระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง โจทก์ก็มีสิทธิยื่น คำขอทุเลาการบังคับตามคำพิพากษาของศาลชั้นต้นได้ หรือในกรณีที่คำพิพากษา มิได้บังคับให้โจทก์กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จำเป็นต้องคุ้มครองประโยชน์ คำพิพากษามิได้บังคับให้โจทก์กระทำอย่างใดอย่างหนึ่ง แต่จำเป็นต้องคุ้มครอง ประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณาของศาลอุทธรณ์ โจทก์ก็มีสิทธิยื่นคำขอ เพื่อให้ศาลมีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของโจทก์ในระหว่างพิจารณา ของศาลอุทธรณ์ได้ตามมาตรา 264 โดยโจทก์ไม่จำเป็นต้องยื่นคำขอตามมาตรา 260 ก่อน

8. คู่ความที่ถูกบังคับวิธีการอาจร้องขอให้ชดใช้ค่าสินไหมทดแทน

ในกรณีศาลมีคำสั่งอนุญาตตามคำขอที่คู่ความได้ยื่นไว้ตามมาตรา 264 คู่ความ ฝ่ายที่ต้องถูกบังคับวิธีการชั่วคราวและต้องเสียหายตามคำขอจะร้องขอให้รับผิดชดใช้ ค่าสินไหมทดแทนได้หรือไม่ ทั้งมาตรา 264 วรรคท้ายมิได้บัญญัติให้นำมาตรา 263 มาใช้บังคับ หรือจะต้องฟ้องเป็นอีกคดีต่างหาก แต่เมื่อพิจารณาจากบทบัญญัติ มาตรา 263 ใช้คำว่า “ในกรณีศาลได้มีคำสั่งอนุญาตตามคำขอในวิธีการชั่วคราว ตามลักษณะนี้” และคำว่า “ลักษณะนี้” หมายถึงลักษณะ 1 หมวดที่ 1 ว่าด้วย วิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษา และมาตรา 264 เป็นการร้องขอคุ้มครองประโยชน์ ของผู้ขอซึ่งเป็นวิธีการชั่วคราวเช่นเดียวกัน และบัญญัติไว้ในลักษณะ 1 และหาก คู่ความร้องขอให้ศาลมีคำสั่งตามมาตรา 264 โดยไม่ชอบ เป็นเหตุให้คู่ความ อีกฝ่ายหนึ่งต้องได้รับความเสียหาย คู่ความฝ่ายที่ต้องถูกบังคับวิธีการชั่วคราวตาม มาตรา 264 ย่อมใช้สิทธิตามมาตรา 263 ร้องขอให้ศาลมีคำสั่งให้คู่ความที่ยื่นคำขอ นั้นรับผิดชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้ และผู้เขียนเห็นว่ามาตรา 263 จะต้องนำมา

ใช้บังคับกับคำขอตามมาตรา 264 ด้วย และศาลจะมีคำสั่งให้คู่ความฝ่ายที่ยื่นคำขอ
ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนได้จะต้องมีเหตุตามที่บัญญัติไว้ในมาตรา 263 (1) หรือ (2)
ซึ่งผู้เขียนได้อธิบายมาแล้ว

๑. วิธีการเพื่อบังคับตามคำพิพากษา

การร้องขอคุ้มครองประโยชน์ตามที่บัญญัติไว้ในภาค 4 ลักษณะ 1 หมวดที่ 1
ว่าด้วยวิธีการชั่วคราวก่อนพิพากษานั้น ให้คู่ความใช้สิทธิร้องขอก่อนที่ศาลมีคำ
พิพากษาหรือคำสั่งซึ่งขาดคดีคดี แต่มาตรา 264 นั้น นอกจากร้องขอให้ศาล
มีคำสั่งกำหนดวิธีการเพื่อคุ้มครองประโยชน์ของผู้ขอในระหว่างพิจารณาแล้ว
ยังร้องขอเพื่อบังคับตามคำพิพากษาได้ ซึ่งในกรณีที่ศาลมีคำพิพากษาหรือ
คำสั่งให้ชำระหนี้คู่ความฝ่ายที่ชนะคดี (เจ้าหนี้ตามคำพิพากษา) ก็ชอบที่จะร้องขอ
ให้บังคับคดีตามคำพิพากษาหรือคำสั่งนั้นได้อยู่แล้วตามมาตรา 271 และ ยังมีสิทธิ
ร้องขอวิธีการชั่วคราวเพื่อบังคับตามคำพิพากษามาตรา 264 อีก ปัญหา
นี้มีนักนิติศาสตร์ให้ความเห็นไว้ว่า “ควรสังเกตว่าวิธีการคุ้มครองตามมาตรานี้
นอกจากจะเป็นการคุ้มครองประโยชน์ของคู่ความฝ่ายใดฝ่ายหนึ่งในระหว่าง
พิจารณาแล้วยังเป็นวิธีการเพื่อบังคับตามคำพิพากษา ฉะนั้นเจ้าหนี้ตามคำพิพากษา
จึงชอบที่จะใช้ความคุ้มครองตามมาตรานี้เพื่อประโยชน์ในการบังคับคดีได้
แต่น่าจะเป็นการบังคับคดีตามคำพิพากษาเพื่อเป็นการคุ้มครองชั่วคราวระหว่างพิจารณา
ก่อนคดีถึงที่สุดตามหลักและวิธีการในลักษณะ 1 แห่งภาค 4 เท่านั้น หากคดี
ถึงที่สุดแล้วเจ้าหนี้ตามคำพิพากษาก็ชอบที่จะดำเนินการบังคับได้ตามลักษณะ 2

แห่งภาค 4 ได้เต็มภาคภูมิ”¹ และผู้เขียนยังไม่เคยเห็นคู่ความร้องขอคุ้มครอง ประโยชน์เพื่อบังคับตามคำพิพากษาดำเนินมาตรา 264 และถ้าคู่ความร้องขอจะมี กรณีใดบ้างที่ขอได้ จึงต้องรอศาลฎีกาวินิจฉัยในปัญหาข้อกฎหมายนี้ต่อไป

10. การร้องขอทรัพย์ที่ถูกบังคับวิธีการชั่วคราว

ในกรณีทรัพย์สินที่ถูกบังคับวิธีการชั่วคราวตามมาตรา 264 ไม่ใช่เป็นของ คู่ความในคดี เจ้าของที่แท้จริงจะร้องขอให้ปล่อยทรัพย์โดยการร้องขอชั่วคราว มาตรา 288 หรือจะต้องฟ้องเป็นคดีใหม่ ซึ่งผู้เขียนเห็นว่าเจ้าของที่แท้จริงย่อม มีสิทธิติดตามเอาทรัพย์สินนั้นคืนจากผู้ที่ไม่มียุติ หากเจ้าของจะฟ้องเรียก ทรัพย์สินนั้นคืนจากผู้ไม่มีสิทธิ และศาลพิพากษาให้คืนแก่เจ้าของที่แท้จริง ศาลก็คงสั่งให้ปล่อยทรัพย์สินนั้นหรือจะร้องขอทรัพย์โดยนำมาตรา 259 ประกอบ มาตรา 288 มาใช้โดยอนุโลมก็น่าจะได้ จึงต้องรอคำวินิจฉัยของศาลฎีกาว่าจะ ร้องขอทรัพย์ได้หรือไม่

¹นายมาโนช จรมาศ, คำอธิบายประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง ภาค 4 (กรุงเทพฯ: โรงพิมพ์บรรณาคม 2521), หน้า 1240.